

KAMIITHARI ŅAANTSİ ISANKINA-TAKIRI JUAN

Yatziritaki ipaitai-tziri “Ñaantsi”

¹ Owakira itantanakari iwitsikan-taitzi pairani, aritaki tzimaki ipaitai-tziri “Ñaantsi.” Ari itsipatari Pawa. Tima Pawa inatzii irirori.

² Iriitaki itsipatakari pairani Pawa owakira itantanakari.

³ Iriitaki owitsika-jaanta-kirori maaroni tzimayi-tatsiri. Tikatsira aparoni okaratzi tzimayi-tatsiri kaari iwitsika-jaanti irirori.

⁴ Isiyawai-takari kitainkari ikitainka-takotairi atziri-payi okantanta-jyaari yañaayi-tantajyaari.

⁵ Isiya-paakari kitainka-takotan-tatsiri otsitini-kitzi. Titzimaita ikantiri yitsinampaire yoitsiwaka-wakiri osiyakarori tsitinkiri.

⁶ Pairani ityaankaki Pawa aparoni atziri, ipaita Juan.

⁷ Iriitaki kinkitha-takotapaa-kiriri ipaitai-tziri “Kitainkari,” omatantyaari inkimisantaitiro maaroni iyomitaantiri.

⁸ Yoka Juan kaarira ipaitai-tziri “Kitainkari.” Iriitaki kinkitha-takotirini pokatsini.

⁹ Tima pokaki aka kipatsiki mapirotzirori ikimita-kotari kitainkari, iriitaki kitainka-takota-jiriri maaroni atziri-payi.

10 Isaika-paintzi kipatsiki. Tima iriitaki owitsika-kirori kipatsi. Iro kantacha ti iyotawakiri atziri-payi ikaratzi saikatsiri kipatsiki.

11 Isaikimowita-paintari ikaratzi ishininkatawakaa-jiita. Titzimaita yaakamiitha-tawakiri.

12 Iriima ikaratzi aakamiitha-tawakiriri, awintaa-naariri, iriiyitaki itomiyi-taari Pawa.
*

13 Itomi iwayitajiri Pawa yokapayi. Ti osiyaaro itominta-piinta-tajai atziri-payi, tira iniwinkakiini iwaiyan-tayi-tai. Iriitaki Pawa nintasitainchari intomitantyaa.

14 Yoka ipaitai-tziri “Ñaantsi,” yatziritaki, isaikimoyita-paintai. Kaminthaa-pirotan-taniri inatzii. Iroopirori onatzii iñaanitari. (Naakapayi ñaajaanta-kirori itasorinka, ari osijaantaro itasorinka yapintziti itomi Asitariri.)

15 Iriitaki ikinkithatakota-paaki pairani Juan, ikantapaaki: “Yoka nokinkitha-takotziri pairani, nokantaki: ‘Awotsikitaki impoyii-tyaanani, yanaakotana naaka, tima iriitaki itakarori pairani tikira-mintha nontzimi naaka.’ ”

16 Tima kamiitha-piro-waitaki irirori, irootaki añaanta-yitaarori maaroni aroka-payi yaakamiithaa-piro-piintai.

17 Pairani iriitaki Moisés isankina-takai-takiri Ikantakaan-taitziri. Iriima Jesús Saipatzii-totaari, iriita-jaantaki nisironka-yitairi, irijatzi ñaawaita-paintzirori iroopirori.

18 Tikatsi matironi iñiiri Pawa. Iriima yapintziti itomi Asitairi, saikamotziriri, iriitaki kamantayitairi arokaiti ayotantaari tsika ikanta Asitairi.

* **1:12** Wairontsi

*Ikamantan-takiri Juan Kiwaatantsiri
(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)*

19 Ikanta Judá-iti nampitarori Aapatyaaawiniki, ityaankaki ijiwariti-payi Impira-tasorintstaari aajatzi Leví-iti isampitiri Juan, inkantiri: “¿Tsikama pipaitaka awiroka?”

20 Iroka ikantanaki Juan, ti imanakotyaa, ikantzi: “Ti naaka Saipatzii-totaari.”

21 Aikiro isampita-jitazziiri, ikantai-tziri: “¿Tsikama pipaitaka? ¿Awirokama Kamantan-tzinkari Elías?” Ikantzi Juan: “Ti naaka.” Aikiro ikantaji-tatziiri: “¿Awirokama Kamantan-tzinkari pokatsini?” Ikantzi: “Ti.”

22 Ari ikantai-tziri: “¿Tsikama pipaitaka awiroka? Pinkamantina, irootaki nonkantapajiriri naari tyaanka-kinari. Intsityaa pinkaman-takotyaa.”

23 Ikantzi Juan: “Naakataki kaimapaintsini otzisi-masiki, inkanti: ‘Piwamiithatainiri Awinkathariti tsika inkinapaaki, pinkimittakaantiro itampatzikai-tziro awotsi.’ Irootaki ikamantan-tzitakari pairani Kamantan-tzinkari Isaías.”

24 Yokapayi pokaintsiri isampitziri Juan, ityaankani inayitzi Nasitantaniri-payi.

25 Aikiro isampita-tziiri, ikantziri: “Ti Saipatzii-totaari pinatyii awiroka, ti awiroka Elías, ti Kamantan-tzinkari pinatyii. ¿Paitama pikawaatantantari?”

26 Ikantzi Juan: “Apatziro-machiini nokawaatantaro naaka nijaa. Iro kantacha tzimatsi aparoni aka pikarajiitziri, kaari piyojiitzti.

27 Iriitaki impoyii-tyaanani naaka, yanaako-waitakina naaka. Ti onkanti inkimita-kaantina naaka impiratani noiyootan-tyaari nosiriniri ikyaatari iitziki.”

28 Irootaki awisayi-taintsiri pairani intatzikironta Pariñaaki ipaitai-tziro Asinonkaapankoniki tsika ikiwaatantzi Juan.

Ipira Pawa

29 Okanta okitaitita-manaji, iñaawajiri Juan ikinapaji Jesú, ikantzi: “¡Yoka ipira Pawa, iriitaki atsipita-jyaaroni iyaari-pironka maaroni atziri-payi, impyaakoi-tanta-jyaariri! †

30 Iriitaki nokinkitha-takotakiri pairani nokantaki: ‘Awotsikitaki atziri impoyii-tyaanani naaka, yanaakotana, tima iriitaki itakarori tikira-mintha notzimiita naaka.’

31 Ti noyowityaari naaka. Irootaki nopalantakari nonkiwaatantyaaro njaa, irootaki iyotantyaanari maaroni Israel-iiti.”

32 Aikiro ijatakaa-nakitziiro Juan ikamantantzi, ikantzi: “Noñaakiri naaka Tasorinkantsi ikinapaaki jinoki isiyakari siro, yookanta-paakari irirori.”

33 Ti noyowityaari naaka. Iro kantacha yoka iri tyanka-kinari nonkiwaantyaaro njaa, ikantakina: ‘Aririka piñaakiri yayiita-sitakiri Tasorinkantsi, itzimi-rika yookanta-paakyaari, iriitaki kimitakaan-tyaaroni inkiwaatantairimi Tasorinkantsi.’

34 Naakataki ñaajaantakiri, irootaki nokinkitha-takotan-tariri iriitaki Itomi Pawa.”

Itanakarori iyomitaani Jesú

† **1:29** ipira = cordero

35 Okanta okitaitita-manaji ari isaika-manaji Juan aajatzi apiti iyomitaani.

36 Ikanta iñaawajiri Jesús ikinapaji, ikantzi Juan: “Jiirinta ipira Pawa.”

37 Ikanta ikimawaki apiti iyomitaani Juan, iyaakanakiri Jesús.

38 Ari ipithokanaka Jesús, iñaatziri ikaratzi oyaatakiriri, ikantziri: “¿Tsikama pijatika?” Ikantajiitzi irirori: “¡Yomitaanari! ¿Tsikama pinampi?” ‡

39 Ikantzi Jesús: “Pimpoki piñiiro.” Ikanta iyaataa-jiita-nakiri, iñaakiro tsika inampitaro. Ari imaimota-paintziri, tima aritaki tsitini-ityaaki. §

40 Tima yoka kimakiriri Juan, oyaatana-kiriri Jesús, iriitaki Andrés iririntzi Simón Pedro.

41 Tima apatziro Andrés ijatasi-tanakiri Simón, iririntzi ikantapaakiri: “Noñaakiri Saipatzii-totaari (iri ikantai-tziri aajatzi, ‘Cristo.’)” *

42 Ikanta Andrés yaanakiri Simón isaiki Jesús. Ikanta iñaawakiri Jesús iririntzi Andrés, ikantawakiri: “Awiroka Simón, itomi Jonás. Iroñaaka pimpaitajyaa ‘Kiraawiro’.” (Iro ikantai-tziri aajatzi, Pedro.) †

Ikaimai-takiri Felipe aajatzi Natanael

43 Okanta okitaitita-manaji, jataki Jesús Tapowiniki. Ari iñaapaa-kiriri Felipe, ikantapaakiri: “Piyaatina.”

‡ **1:38** Yomitaanari = Rabí § **1:39** tsitiniityaaki = iwiraaka ooryaatsiri 10. (Ari okanta iyomitai-tziri ooryaatsiri pairani.)

* **1:41** Saipatzii-totaari = Mesías † **1:42** Kiraawiro = Cefas

44 Tima yoka Felipe, Simapankoni-satzi, irootaki inampi Andrés aajatzi Pedro.

45 Ikanta Felipe, ijatas-i-tanakiri Natanael, ikantapaakiri: “Noñaataikiri isankina-takotakiri Moisés Ikantakaan-taitaniki, irijatzi isankina-takotzitaka aajatzi Kamantan-tzinkariiti. Iriitaki Jesús, itomi José, Kasiyakaa-wini-satzi.”

46 Ikantzi Natanael: “¿Tzimatsima kamiitha-siriri anta Kasiyakaa-winiki?” Ikantzi Felipe: “Pimpoki, piñiiri.”

47 Ikanta iñaawakiri Jesús ipokaki Natanael, ikantanaki: “Korakitaki iriipirori ishininka Israel, ti inthaiya-nityaa.”

48 Ari ikantzi Natanael: “¿Tsikama anta piñaanaka piyotan-tanari?” Ikantzi Jesús: “Noñiitakami tikira-mintha inkaimimi Felipe pisaiki pankirintsi-tapiiki.” ‡

49 Ikantanaki Natanael: “¡Yomitaanarí! ¡Awirokataki Itomi Pawa, awirokataki Iwinkathariti Israel-iiti!”

50 Ikantzi Jesús: “Irootaki pikimisantanta-matsi-tanakari nokantakimi noñaakimi pisaiki pankirintsi-tapiiki. Iro kantacha, aritaki piñaaki pasini anaironi iroka.”

51 Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Ari piñaakiro asitaryiyyaa inkiti. Ari impiya-piya-jiiti maninkariiti yayiita-sitiri Itomi Atziri.” §

2

Aawakaantsi Nampitsiki Mawosi-winiki

‡ **1:48** pankirintsi-tapiiki = higuera § **1:51** asitaryiyyaa inkiti = iñitajiri inkiti-wiri, kaari kantawi-tachani iñaa-piintaitiri.

¹ Okanta mawatapain-tsiri kitaitiri ari yaawakai-takari nampitsiki paitachari Mawosi-wini, saikatsiri Tapowiniki. Ari osaikakiri aajatzi iriniro Jesús anta.

² Ari ikaimakaan-taitakiri Jesús aajatzi iyomitaani-payi anta aawakaan-tsiki.

³ Ikanta yoimosirinka-jiita, thaatapaaka iraitsiri. Okanta iriniro Jesús, okantakiri otomi: "Thaatapaaka iraitsiri." *

⁴ Ikantzi irirori: "¡Kooya! ¿Tsikapaitama pikantan-tanari naaka? Tikira omonkara-paitityaata noñaakan-tantyaa."

⁵ Okantanakiri iroori ikaratzi kitanta-tsiri: "Pantiro onkarati inkantimiri notomi."

⁶ Ari owayitaka anta 6 kowitzi mapinatatsiri, irootaki iwanta-piintari Juda-iti nijaa, iroatzi ikiwayi-tantari yantakiro-rika ipinkai-tziri. Iroka kowitzi, tzimayi-tatsi antitachari apiti ikaantaitari nijaa, pasini mawa ikaantaitari. †

⁷ Ikantanakiri Jesús ikaratzi kitanta-tsiri: "Pi-jaikitii nijaa maaroni kowitzi." Imatakiro ijaiki-piro-yitakiro kowitzi.

⁸ Ipoñaa ikantzi Jesús: "Pinkitira kapichiini iraitsiri, paanakiniri aminakaan-tzirori oimosirinkaantsi." Ikantakiro ikantai-takiriri.

⁹ Ikanta yoka aminakaan-tzirori oimosirinkaantsi ikimaan-tawakaro kapichiini iraitsiri nijaawi-tachari, ti iyoti tsika okinakotapaaki iroopirori iraitsiri. Apatziro iyojiitzi kitanta-tsiri, tima iriiyitaki jaikita-kirori nijaa. Ikanta aminakaan-tzirori oimosirinkaantsi,

* ^{2:3} iraitsiri = vino † ^{2:6} apiti ikaantaitari = 50 litro; mawa ikaantaitari = 70-100 litro

ikaimakiri aawakaa-chari,

¹⁰ ikantziri: "Irootaki yamiyitari atziri-payi yitapiintaro ipakotan-tziro iroopirori iraitsiri, aririka inkimatzi-jiitakyaa oimosirinka-chari, ari impakotan-taitiro jintaakyaari. Irooma awiroka piwapithaan-takaro iroopirori iraitsiri irojatzi iroñaaka."

¹¹ Irootaki itanakarori iñaakan-tziro Jesús nampitsiki Mawosi-winiki anta Tapowiniki, ari yitanakarori itasonka-wintantzi ñaakan-tzirori isintsinka. Ari ikimisanta-piro-tanakiri iyomitaani-payi.

¹² Ikanta okarata-paaki yoimosirinka-jiita, jatanaki nampitsiki Capernaum, itsipata-naaro iriniro, iririntzi-payi, aajatzi iyomitaani-payi. Ti osamani isaika-painti anta.

Imisitowiri Jesús pimanta-yitatsiri tasorintsi-pankoki

(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

¹³ Okaakitzi-mataji yoimosirinka-piintantarori Judá-ití Anankoryaantsi. Jataki Jesús Aapatyawiniki.

¹⁴ Iñaapaakiri tasorintsi-pankoki piman-tsiriri ipira-payi, aajatzi isironi-payi. Ari isaikayi-takiri piman-tsiriri kiriiki. ‡§

¹⁵ Ikanta iñaapaakiri, yampithataki Jesús ipasa-minto, imisitowakiri maaroni pimantasiri tasorintsi-pankoki, itsipataakiri ipira-payi.

‡ 2:14 ipira-payi = buey, oisha (oveja) § 2:14 Ikaratzi pokayita-tsiri Aapatyawiniki, yamayitzi iiriikitipoñaakaa-yitari inampiitiki irirori. Iro inintantari impimantiniri iiriikitiki Aapatyawiniki, onkantyaa yamanantan-tyaari piratsi-payi impomiti-niriri Pawa

Isokitakiri iiriikit ikaratzi pimantsiriri kiriiki, itatsinki-takiri okaratzi iwantayi-tariri.

16 Ikantakiri Jesús pimantziriri isironi: “¡Paanajiri pipira! ¡Ti onkamiithati pinkimi-takaantiro iwanko Asitanari pimantari-panko!”

17 Ari ikinkitha-siri-tanakiro iyomitaani okaratzi isankinai-takiri pairani, ikantaitzi: Antaroiti nonkisa-kotyaaro piwanko.

18 Ikanta Juda-iti ikantanakiri Jesús: “Intsityaa piñaakanti kaari iñaapiintaitzi noyotan-tyaari omapiro otzimi pisintsinka pikantan-takarori pimisitowantzi.”

19 Ikantzi Jesús: “Pimporokiro iroka tasorintsi-panko, iro awisawi-takyaa mawa kitaitiri, aritaki nompiriintajiro aajatzi.”

20 Ikantajiitzi Juda-iti: “Tima okaratzi 46 osarintsi yantawai-taitaki iwitsikan-taita-karori iroka tasorintsi-panko, ¿arima pintzinaajiro awiroka onkarati mawa kitaitiri?”

21 Iroka “tasorintsi-panko” ikinkitha-takotakiri Jesús, iro ikantakowita iwatha irirori.

22 Ikanta yañaajira pairani Jesús, ikinkitha-siri-tanajiro iyomitaani-payi ikinkitha-takotzi-takari. Irootaki ikimatha-piro-tanta-nakarori Sankinarintsi, aajatzi okaratzi ikantayi-takiri Jesús.

Maaroni ijosiri-tziri Jesús

23 Tima ainiro isaiki Jesús Aapatyawiniki yoimosirinkai-tziro Anankoryaantsi, oshiki kimisanta-nakiriri iñaayitakiri itasonka-wintantaki. *

* **2:23** Paminiro ‘Tsika Ikantai-tziro Ñaantsi-payi’ okantakota ‘Wairontsi’.

24 Iro kantacha Jesús, ti yawintaa-yityaari yokaiti atziri-payi, tima iyosiritiri maaroni.

25 Ti oninta-jaantyaa inkaman-taitiri Jesús tsika ikanta-siriyita atziri, iyoyitziri irirori isiriki.

3

Jesús aajatzi Nicodemo

1 Tzimatsi Nasitantaniri ipaita Nicodemo, iri-ipirori Judá-iti inatzii.

2 Ikanta ijataki tsitiniri Nicodemo iñiiri Jesús. Ikantapaakiri: “¡Yomitaanarí! Noyojiitzi naaka iriitaki Pawa ontyaankakimi piyomitaa-yitina, tima tikatsi matironi okaratzi piñaakan-takiri awiroka, airorika itsipa-siritari Pawa.” *

3 Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “Pinkimi nonkantimi. Itzimi-rika kaari apiitajironi intzimaji, airo iñaajiro impinkathari-wintantaji Pawa. Omapiro.”

4 Ikantzi Nicodemo: “¿Kantatsima yapiitajiro intzimaji atziri antyasipari-taintsiri? ¿Arima onkantaki inkyaa ji omotyaaki iriniro, yapiitan-tajyaarori intzimaji?”

5 Ikantzi Jesús: “Itzimi-rika kaari kimitakaan-tironi intzman-tajyaaromi nijaa, kaarira intzimasiri-takaa-yitajiri Tasorinkantsi, airo iñaajiro

* **3:2** Yomitaanarí = Rabí

ipinkathari-wintantaji Pawa. †

⁶ Ikaratzi itzima-kaan-tziri atziri, atziri inatzi. Iriima ikaratzi kimitakaan-taarori itziman-tyaarimi Tasorinkantsi, tasorintsi-siri ikantanaja.

⁷ Airo pikiryaa-wintha-tziro okaratzi nokantakimiri: ‘Okowa-piro-tatyaa papiitajiro pintzimayitaji.’

⁸ Osiyakaaro tampyainka otasonka-piintzi tsika onintayi-tziro. Pikimawitaro opoimanka, titzimaita piyoti tsika-rika okinapaaki, tsika-rika ojatziro. Ari ikimitaari aajatzi ikaratzi intzimasiri-takaa-yitajiri Tasorinkantsi.”

⁹ Ari yapiita-nakiro Nicodemo isampitziri, ikantziri: “¿Tsikama okantakotaka iroka?”

¹⁰ Ikantzi Jesús: “Awiroka oyomitaa-yitziriri Israel-iiti, ¿tima piyoti tsika okantakota iroka?

¹¹ Nokinkitha-jiita-tziimiro okaratzi noyotako-yitziri. Nokinkitha-jiita-tziimiro okaratzi noñaayita-piintziri nokiki, titzimaita pinkimisanta-jiiti okaratzi nokanta-yitzimiri. Omapiro.

¹² Ti pinkimisantina nokinkitha-takotzimiro osaawi-sato, irootaki mapirota-chani airo pikimisantana aririka noñaawintimiro inkitsato.

† 3:5 Okaratzi kinkitha-takota-chari aka “kimitakaan-tironi intziman-tajyaaromi nijaa,” tzimatsi siyakaa-winta-yitachari: (1) Tzimatsi kantatsiri iriitaki kinkitha-takotacha ikaratzi kiwaatanaa-chari ikimita-kaantajiro inkiwatyiiromi ikaaripiro-yitaki. (2) Tzimatsi kantatsiri irootaki kinkitha-takotacha itzimaira iinchaa-niki. (3) Tzimatsi kantayi-tatsiri iriitaki kinkitha-takotacha Tasorinkantsi, tima añaapiintakiri Tasorinkantsi isiyakaa-wintai-tziri nijaa.

¹³ Tikatsira aparoni jataintsini inkitiki, apatziro ikantakaaro poñainchari inkitiki. Iriitaki akinkitha-takotziri, Itomi Atziri.

¹⁴ Pairani iwatzika-kotakiri maranki awaisatzi-tini Moisés anta otzisi-masiki, ari inkimitai-tiriri aajatzi Itomi Atziri, ontzimatyii iwatzika-koitiri irirori,

¹⁵ yañaani-tanta-jyaari inkarati kimisanta-jirini”.

Itakotari Pawa maaroni osaawi-satzi

¹⁶ “Tima itako-pirotani iwiri Pawa osaawi-satzi, isinitakiri yapintziti Itomi inkamawintajiri, irootaki airo ikaamani-tantaja inkarati kimisanta-jirini, irasi iwiro yañaani-yitaji.

¹⁷ Tima Pawa ti intyaantiri Itomi aka kipatsiki imishakowintajiri osaawi-satzi, inintatzii iwawisaa-koyitajiri.

¹⁸ Inkarati kimisanta-jirini Itomi Pawa, airo imishakowintai-tziri. Iriima kaari kimisan-tairini, tima imishakowintai-takiri, okantakaan-tziro ti inkimisantajiri yapintziti Itomi Pawa. ‡

¹⁹ Maaroni kaari kimisanta-tsini, aritaki imishakowintai-takiri, tima yanta-piintakiro kaari-pirori. Tima impokawita-painta pairani kipatsiki ipaitai-tziri ‘Kitainkari,’ iro ininta-piro-taitanaki tsitiniri, imaninta-wakiri ‘Kitainkari’,

²⁰ maaroni antayitzirori kaari-pirori ikisaniinta-tziiri ipaitai-tziri ‘Kitainkari.’ Imanako-waita airo iyotakoi-tantari yantayitziro kaari-pirori.

‡ **3:18** Wairontsi

21 Iriima antapiinta-najirori iroopirori, yawintaa-piro-tanaari ‘Kitainkari,’ irootaki iniitan-tyaariri yantawai-winta-naatzii Pawa.”

Yaapatyaa-winthari iimintaitari

22 Ikanta ikinanaji Jesús iipatsitiki Judá-iti itsipayi-tanaari iyomitaani, ari itsipatakari ikiwaatantzi.

23 Matzitacha Juan ikiwaatantzi irirori Apinijaatiniki, tsika okaakitapaji Aapatyaarini, tima anta ari otzima-piro-tziri nijaa. Ikaratzi jatayitain-tsiri anta, ikiwaayitawakiri.

24 Tima tikira yaakaan-taitiriita Juan yasitakoitiri.

25 Ikanta iyomitaani-payi Juan iñaana-winthatakiri Judá-iti tsika okantakota inkiti-wathataanta-jyaari yantayi-tziro ipinkai-tziri.

26 Ari ijajiitaki isaiki Juan, ikantapaakiri: “Yomitaan-tanirí, jiirinta tsipatamiri intatzikiro nijaa Pariñaa, pikinkitha-takotakinari, ikiwaatantatzii irirori, oshiki atziri pokasitziriri.” §

27 Ari yakanaki Juan, ikantzi: “Tsika ikanta piñaakiri yoka, tira ompoñaa-siwaityaa, iriitaki Pawa iriapiro-takaakiriri.

28 Tima awiroka-payi kimajaantakina nokantaki pairani: ‘Ti naaka Saipatzii-totaari, apatziro ityaantai-takina nojiwata-paakiri nokinkitha-takotiri.’

29 Thami nosiyakaan-tawakiro aawakaa-chari, iriitaki aapiintziro kooya iimintaitari. Iriima itsipa-winthatani, airo ikantapiro-waisita

irirori, apatziro inkimo-siri-tanaki inkimakiririka iñaawai-tanaki iimintaitari. Ari nokantari naaka, ti niriipiro-waiti, iro kantacha antaro nonkimo-siritaki.

³⁰ Tima aikiro ijatatyii yiriipiroti yoka, irooma naaka ari nompairanii-tyaakotiri.”

Poñainchari jinoki

³¹ “Itzimi poñainchari jinoki yanairi maaroni. Iriima nampitarori kipatsiki, osaawi-satzi inatzi, ikinkitha-tasita-piintaro osaawi-sato. Iriima poñainchari inkitiki yanairi maaroni,

³² ikinkitha-takotziro okaratz iñiiri, okaratz ikimiri. Iro kantacha airo ikimisantai-tziro okaratz ikinckitha-takotziri.

³³ Iro kantacha inkarati kimisanta-najirini yoka, aritaki imatanakyaa irirori inkinkitha-takota-nakiri Pawa iriipirori inatzii.

³⁴ Yoka ityaantakiri Pawa, iñaani Pawa inkinkitha-takoti. Tima Pawa ithonkiro inampisiri-takaan-tantaro Itasorinka.

³⁵ Yoka Asitairi itakotari Itomi, ipinkathari-takaakiri maaroni tzimayi-tatsiri.

³⁶ Itzimi-rika kimisanta-najirini Itomi, aritaki yañaanitaji. Iriima kaari kimisanta-jirini Itomi, airo yañaanitaji irirori, apatziro yatzipi-tajyaaro iwasaankitaajiri Pawa.”

4

Jesús aajatzi Ositikii-toni-sato

¹ Okanta apaata iyotaki Jesús ikimajiitaki Nasitantaniri-payi, ikantaitzi: “Tzimaki os-hiki iyomitaani Jesús, ikiwaataki oshiki atziri, yanaanakiri Juan.”

² (Kaari-machiini Jesús kiwaatantatsini, iyomitaani-payi kiwaatantatsiri.)

³ Irootaki ipiyantaari Jesús Tapowiniki isaikawitaka iipatsitiki Judá-iti.

⁴ Ontzimatyii inkinanajiro Ositikii-toniki tsikarika yathakiryaitziro.

⁵ Irojatzi yariitan-takari nampitsiki ipaitai-tziri Sikochaarini. Iro tsipa-nampi-tarori iipatsiti Jacob, ipanajiririri itomi José ikamajira irirori Jacob.

⁶ Ari otzimirri anta nijaa iiyakotani pairani Jacob. Tima ayimatakiri imakori Jesús yaniitakira, isaikimo-tapaakiro nijaa. Aritaki tampatzikataki ooryaatsiri. *

⁷ Ari opokakiri Ositikii-toni-sato onkai nijaa. Ikantawakiro Jesús: “Pimpina nijaa nirawakita.”

⁸ Ijajiitatzii iyomitaani nampitsiki yamananti owaritintsi.

⁹ Ari akanakiri kooya okantanakiri: “¿Tsika pinkina-kayiroka? Judá-iti pinatzii awiroka, pimapokina pikampitana nompimi nijaa, naaka Ositikii-toni-sato.” Tima maaroni Judá-iti ti yaapatyii-yaari kamiitha Ositikii-toni-satzi.

¹⁰ Ari yakanakiro Jesús, ikantziro: “Arimi piyoti paita ipantziri Pawa, arimi piyotakirimi kamita-kimiri nijaa, awiroka kamitirinimi irirori. Aritaki impakimiromi irirori nijaa añaakaan-tatsiri.”

¹¹ Okantanaki kooya: “Pinkatharí, tikachaa-jaini pinkitan-tyaari nijaa, inthompointa osaiki,

* ^{4:6} tampatzika ooryaatsiri = ooryaatsiri 6. (Ari okanta iyotaitziri ooryaatsiri pairani.)

¿tsikatyaa payiroka pimpinari nijaa añaakaantatsiri?

¹² ¿Panairima awiroka awaisatzitini Jacob, opanajairori iroka nijaa, ira-jiitakiri pairani irirori, itomi-payi, aajatzi ipira-payi?"

¹³ Ikantzi Jesús: "Maaroni irirori iroka nijaa, airo opyaaja imiri.

¹⁴ Iriima inkarati irironi nijaa nopantziri naaka, airo iñaaajiro imiritaji. Tima iroka nijaa nompajiriri naaka onkimita-jyaaro nijaatinka osiyaa-siri-tanta-jyaarimi, irasi iwiro yañaani-yitaji."

¹⁵ Okantzi kooya: "Pinkatharí, pimpinaro naaka iroka nijaa, airo nomiritantaja, airo nopiya-piya-waitanta nonkayi nijaa."

¹⁶ Ikantziro Jesús: "Pijati, pinkaimiri piimi, pimpiyamai-tajyaa aka."

¹⁷ Okantzi kooya: "Tikatsi noimi." Ikantziro Jesús: "Kamiitha pikantaki, ti intzimi piimi.

¹⁸ Tima pairani tzimawi-tacha ikaratzi 5 piimi. Iriima pitsipatari iroñaaka kaari piimi. Omapiro pikantakiri."

¹⁹ Ari okantanaki kooya: "Pinkatharí, kimitaka awiroka Kamantan-tzinkari.

²⁰ Pairani nowaisatziti-payi Ositikii-toni-satzi ipinkathata-piintakiri irirori Pawa aka otzisiki. Irooma awirokaiti Judá-iti pikanta-jiitzi anta Aapatyaawiniki apinkathata-piinta-jiri."

²¹ Ikantanakiro Jesús: "¡Pinkimi kooya! Irootaintsi pimpinkatha-yitajiri awirokaiti Asitairi, ti onkowa-jaantyaa pimpoki aka otzisiki, ti onkowa-jaantyaa aajatzi pijati Aapatyaawiniki.

22 Omapiro, ti piyojii-wityaa awiroka ipaita pipinkathata-piintziri. Irooma naaka-payi Judá-iti noyotziri nopinkatha-tziri. Tima ishininka Judá-iti inatyii wawisaa-kotan-tatsini.

23 Tima irootzi-mataintsí piñaajiro. Iroñaaka impinkatha-siri-tairi Asitairi ikaratzi pinkatha-pirotairi. Tima iriitaki inintairi aajatzi irirori Asitairi impinkatha-yitairi.

24 Tima yoka Pawa iriitaki aajatzi Tasorinkantsi, kaari koñaata-tsini. Inkarati pinkatha-yitairini, ontzimatyii impinkatha-siri-pirotairi, ti onkowa-jaantajyaa yantayi-tairo koñaayi-tatsiri.”

25 Okantzi kooya: “Noyotzi naaka ari impokaki Saipatzii-totaari, (ipaitai-tziri Cristo.) Aririka yariitakyaa, iriitaki kamanta-paakaironi maa-roni tsika okantakota iroka-payi.” †

26 Ikantzi Jesús: “Naakataki, kinkitha-waita-kaakimiri.”

27 Ari yariijii-tapaja iyomitaani. Okiryaantsi ikantajii-tapaaka iñaapaakiri ikinkitha-waita-kairo kooya. Iro kantacha tikatsi aparoni sampita-paakirini, inkantiri: “¿paita osampitz-imiri kooya? ¿Paita pikinkitha-waita-kairori?”

28 Oukanakiro kooya oyowitziti, jataki nampitsiki, okantapaakiri oshininka-payi:

29 “Pimpoka-jiiti, piñiiri atziri yotakirori maa-roni nantayi-takiri pairani. ¿Kaarima Saipatzii-totaari?”

30 Ari isitowa-jiitanaki atziri-payi saikatsiri nampitsiki, pokajii-tanaki isaikakira Jesús.

† 4:25 Saipatzii-totaari = Mesías

³¹ Ari isintsiwinta-jiitziri iyomitaani, ikantziri: “¡Yomitaanarí, piyaa!” [‡]

³² Ikantzí Jesúz: “Tzimatsi nowariti nowari naaka, ti piñaajiiiro awiroka.”

³³ Ari isampita-wakaanaka iyomitaani: “¿Tzimatsima ninka amakiniriri iwariti?”

³⁴ Ikantzí Jesúz: “Irootaki nokimita-kaantari nowariti nantiniri inintziri tyaanka-kinari. Ontzimatyii amonkara-tajiniri inintziri antainiri irirori.

³⁵ Iroka pikanta-piinta-jiitzi awiroka: ‘Iyotapaaka 4 kasiri osampatan-tyaari pankirintsi.’ Iro kantacha, pinkimi nokantzimi. Pamini pankirintsi-masiki, aritaki kantaka osampayitaki awiitan-tyaarori.

³⁶ Inkarati awiitaironi impinai-tajiri. Tima yawiitajiro okithoki pankirintsi osiyakaa-wintziriri añaaniyi-tatsini. Irootaki intharowintan-tajyaari pankita-kirori intsipa-tajyaari awiikita-jironi.

³⁷ Tima omapiro isiyakaa-wintai-takiri, ikantaitzi: ‘Tzimatsi aparoni pankita-kirori, tzimatsi pasini awiitajironi.’

³⁸ Tima nontyaanka-yitakimi awirokaiti pawiiyi-tajiro kaari pipomirintsi-winta pantawai-wintiro. Tima tzimatsi pasini pomirintsi-winta-kirori yantawai-wintakiro. Awirokaiti anintaa-waitaarori yantawaitani.”

³⁹ Tima oshiki Ositikii-toni-satzi, asitarori inampi anta ikimisanta-nakiri Jesúz okamanta-paakiri kooya, okantzi: “Iyotakiro okaratzi nantayi-takiri pairani.”

[‡] **4:31** Yomitaanarí = Rabí

40 Ikanta yariijii-tapaaka Ositikii-toni-satzi isaikaki Jesús, isintsiwinta-paakari isaikimo-tanakiri inampiki. Irojatzi isaikan-tanakari Jesús, okaratzi apiti kitaitiri isaikanaki.

41 Aikiro ishikita-nakitzii pasini kimisanta-naintsiri, tima iriitaki ikima-jaanta-kiriri okaratzi ikantayi-tziri Jesús.

42 Ari ikantai-tanakiro kooya: “Kimisanta-yitaana naaka, tira apatziro nokimisantajiri pikaman-tapaakina awiroka, tima naaka kima-jaantajiri okaratzi ikantayi-tziri. Noyojii-takiri iriitaki matzirori iwawisaa-kotairi atziri-payi, iriitaki Saipatzii-totaari.”

Iwawisaakotajiri Jesús itomi aparoni jiwari

43 Ikanta omonkarataka apiti kitaitiri isaika-paaki Jesús Ositikii-toniki, awisanaki ijatiro Tapowiniki.

44 Tima iriitaki Jesús kanta-jaantaintsi: “Aparoni Kamantan-tzinkari ti impinkatha-taitiri inampi-piroriki.”

45 Ikanta yariitaja Tapowiniki, oshiki yaakamiitha-taita-wajiri anta, tima ari ikarataki ijajiitaki Aapatyaawini yoimosirinkiro Anankoryaantsi, iñaakiro maaroni yantayi-takiri Jesús anta.

46 Ari yariitaari Jesús anta Mawosi-winiki saikatsiri Tapowiniki, tsika ipyaakiro nijaa okimiwai-tanakaro iraitsiri. Tzimatsi anta iriipirori jiwari, mantsiya-taintsiri itomi anta nampitsiki Capernaum. §

⁴⁷ Ikanta yoka jiwari ikimako-takiri Jesús ari yariita Tapowiniki ipoñaakaro iipatsitiki Judá-iti, ijatasí-tanakiri iñiiri. Isintsiwinta-paakiri, ijati iwankoki iwawisaako-tairi itomi, irootaintsi inkamaki.

⁴⁸ Ari ikantanaki Jesús: “¿Paitama kaari pikimisantantana awirokaiti? Pininta-jaantzi noñaakaimiro kaari piñaa-piintzi, pininta-jaantzi notasonka-wintan-tawaki.”

⁴⁹ Iro kantacha ikantanakiri jiwari: “Pinkatharí, thamiita iroñaaka, tikira ikamana-kiita notomi.”

⁵⁰ Ipoñaa ikantzi Jesús: “Pimpiyi piwankoki. Awisakotaji pitomi.” Ikimisantanaki atziri okaratzi ikantakiriri Jesús, piyanaka.

⁵¹ Ipiya-winthaita iwankoki, imonthaakari impiratani-payi, ikantawajiri: “Awisakotaji pitomi!”

⁵² Isampita-nakiri tsika iwiraaka ooryaatsiri yamataa-koniintan-tanaari itomi, ikantajüntzi im-piratani: “Chapinki, itainkanaki ooryaatsiri, aritaki awisanakiri ikatsirinka-waitzi.” *

⁵³ Ari ikinkithasiri-tanakiro asitariri aritaki iwiraakari ooryaatsiri chapinki ikantakiri Jesús: “Awisakotaji pitomi.” Irootaki ikimisantan-tanakari irirori, ari ikimita-nakari aajatzi maaroni ishininka-payi irirori ikimisanta-nakiri Jesús.

⁵⁴ Irootaki apititain-tsiri iñaakan-tziro Jesús itasonka-wintantzi yariitaja Tapowiniki ipoñaajaro iipatsitiki Judá-iti.

* ^{4:52} itainkanaki ooryaatsiri = ooryaatsiri 7. (Ari okanta iyotai-tziri ooryaatsiri pairani.)

5

Kisoporokiri Simapankoni-satzi

¹ Okanta apaata, yoimosirinka-jiita Judá-ití Aapatyaawiniki. Ari ijatzitakari aajatzi Jesús.

² Ari osaikiri Aapatyaawiniki iwaankanai-tziro njaa ipaitai-tziro “Nisironka-pankoni.” Tzimatsi okaratzi 5 owanko-shita-payi. Iro otsipanampitari asitako-rontsi ipaitai-tziri “Ipiraitari.” *

³ Ari ipiyotari oshiki mantsiyari, mawityaakiri, kisoporokiri, achoriwai-tatsiri. Tima naryaa-yita kipatsiki iyaawintaro oshiwaatyaa njaa.

⁴ Ikantaitzi inatziira ipoki maninkari-payi ishiwaa-takairo njaa, intzimi-rika itanakyaa-roni impiinkaa-tantyaaro njaa oshiwaata, aritaki yositakotaji imantsiya-waitzi. †

⁵ Tzimatsi anta aparoni mantsiyari okaratzi 38 osarintsi imantsiya-waitaki.

⁶ Ikanta iñaapaakiri Jesús inaryaaka yoka mantsiyari, iyotapaakiri osamani imantsiya-waitaki, isampita-paakiri, ikantziri: “¿Pinintzi pisitakotaji?”

⁷ Ikantzi mantsiyari: “Tikatsi wiinkinani nijaaki aririka oshiwaaya-paitityaa. Tima nokowawita-piinta no piinkaatimi, yanaako-waitakina pasini ipiinkaataki irirori.”

⁸ Ikantzi Jesús: “Pintzinai, paanajiro pinaryaa-minto, pijatai.”

* ^{5:2} Nisironka-pankoni. = ikantai-tziro iñaaniki Heber-iti Betesda; Ipiraitari = Oisha = Oveja † ^{5:4} Onasiyita ñaantsi-payi

⁹ Apatha-kiro yisitako-tanaji yoka atziri, yaana-jiro inaryaa-minto, aniitanaji. Tima kitaitiri imakoryaan-taitari onatziira,

¹⁰ ikantakiri Judá-iti yoka atziri isitako-taatsiri: “Kitaitiri imakoryaan-taitari onatzii iroñaaka, ti osinitaan-tsiti paanajiro pinaryaa-minto.”

¹¹ Ikantzi isitako-taatsiri: “Ikantatyaaa isitako-takaa-janari: ‘Paanajiro pinaryaa-minto, pijataji.’”

¹² Ari isampita-nakiri Judá-iti, ikantziri: “¿Itzimika kantakimiri: ‘Paanajiro pinaryaa-minto, pijataji?’”

¹³ Iro kantacha yoka isitakotaatsiri, ti iyoti tsika itzimi isitako-takaa-jiriri, ti iñaawajiri tsika ikinanaki Jesús, tima oshiki atziri piyotain-chari anta.

¹⁴ Okanta anta tasorintsi-pankoki iñaajiri Jesús yisitako-takaajiri, ikantziri: “Aritaki isitakotajimi iroñaaka, airo papiitairo pantajiro kaari-pirori, omapiro-tzimi = kari kowiinka-piro-tatsiri.”

¹⁵ Ari ijatanaki isitako-taatsiri, ikamantakiri Judá-iti irriitaki Jesús isitako-takaa-jiriri.

¹⁶ Irootaki yitanta-nakarori ikisanaintziri Jesús, okantakaan-tziro yisitako-takaantaki kitaitiri imakoryaan-taitari.

¹⁷ Iro kantacha ikantzi Jesús: “Yasi iwiro yantawaitzi Asitanari, ari nokimitari naaka nantawaitzi.”

¹⁸ Irootaki ininta-piro-tantari Judá-iti iwiri Jesús, tima ti apatziro yantawai-tantaro kitaitiri imakoryaan-taitari, isiyako-takari Pawa, ikantaki Jesús: “Iriitaki Pawa asitanari.”

Isintsinka Itomi Pawa

¹⁹ Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “Yoka Itomi Pawa, ti yantiro ikowasi-yitari irirori. Apatziro yantziro okaratzi iñaakotziriri Asitariri. Tima okaratzi yantziri Asitariri, irojatzi yantziri Itomi. Omapiro.

²⁰ Tima intakotaari Asitariri yoka Itomi, iñaakiri maaroni yantayi-tziri irirori. Aikiro iñaakatziiri opaiyita-rika antaroyi-tatsiri, tima okiryaaantsi pinkanta-wintyaaro awirokaiti.

²¹ Ikimitara Asitariri ipiriinta-yitziri kaminkari, yañaani-takairi, aritaki ikimi-tzitari Itomi irirori, yañaakaa-yitajiri inintziri.

²² Ti imishatanti Asitanari, iriira inintakaaki Itomi imishakowintantaji,

²³ irootaki impinkatha-tantai-tyaariri irirori Itomi, ikimitai-tziri Asitariri. Itzimi kaari pinkatha-tirini Itomi, ti impinkatha-tzityaari Asitariri, ontyaanka-kiriri aka.

²⁴ Inkarati kimaironi nokanta-yitakiri, aririka yawintaa-najyaari ontyaanka-kinari, aritaki yañaa-siri-yitaji. Airo iwasantai-tziri, aritaki okarata-paaki ikaamani-waitzi, irasi iwiro yañaaji. Omapiro.

²⁵ Tima irootaintsi omonkara-tajyaa, iroñaakataki inkimayi-tairo kamásiriri-payi iñaani Itomi Pawa. Tima inkarati kimaironi, aritaki yañaa-siri-yitaji. Omapiro.

²⁶ Ikimita Asitariri yañaakaantzi, aritaki ikantzi-taari Itomi yañaakaantaji irirori,

²⁷ ipakiri isintsinka imishakowintantaji, tima iriitaki Itomi Atziri.

²⁸ Airo pikiryaa-wintha-tasitaro nokantakiri. Irootaintsi omatajyaa inkiman-tajyaarori kaminkari-payi iñaani,

²⁹ ari impiriinta-yitanaki tsika ikitayitaka. Ikaratzi antapiinta-kirori kamiihara, yañaani-yitaji. Iriima antapiinta-kirori kaari-pirori, ari yañaawi-tajyaa iwasankitaitairi.”

Ñaayita-kiriri Saipatzii-totaari

³⁰ “Ti nantasi-tyaaro noninta-sitari naaka, iriitakira Asitanari nintatsiri naminako-yitajimi. Okaratzi nomishakowintan-tziri naaka, tampatzika onatzii, tima ti nantasi-waityaaro noninta-sitari naaka, irootaki inintziri Asitanari ontyaanka-kinari.

³¹ Naakami kinkitha-takota-chanimi apaniroini, tikatsi apantyaaroni nokinkitha-takotziri.

³² Iro kantacha tzimatsi pasini kinkitha-takotanari, tima noyotzi naaka omapiro okaratzi ikinkitha-takotanari irirori.

³³ Tima omapiro ikantakiri pairani Juan pityaankan-takari sampitai-tirini. Tima okaratzi ikinkitha-takota-wakinari irirori omapiro-tatyaa.

³⁴ Iro kantacha ti nonkowa-waitiri naaka atziri kinkitha-takotinani, inkanti: “Kamiihara inatzii yoka.” Nosiritanta-rori ikinkitha-takota-kinari pairani Juan, irootaki pinkimisantan-tajyaariri awiroka Pawa, pawisako-tajiita.

³⁵ Tima okaratzi ikamantan-takiri pairani Juan okimita-paintari ootamintotsi kitainkatsiri. Irootaki pikowawita-paintari awirokaiti panintaa-wakyaaromi kitainkari.

³⁶ Iro kantacha tzimatsi anairiri Juan ikinkithatokana. Okaratzi nantziri naaka, irootaki ikantanari Asitanari, irootaki omapiro-tzirori oñaakan-tzirori iriitaki Asitanari ontyaankakinari.

³⁷ Iriitaki Asitanari ontyaanka-kinari. Irijatzi kamantan-taintsiri inkimisantan-taityaanari naaka. Titzimaита pinkimiro awirokaiti iñaawaitziri. Tima ti piñaa-poro-tanitiri.

³⁸ Ti pinkimisantiro awirokaiti iñaani, okantakaan-tziro ti pinkimisantina naaka, tima naaka ityaantani.

³⁹ Amatsinka pikantawita piñaana-tziro Iñaani Pawa, pisiyakaantzi aritaki pañaaniyitaji. Tima naakawitaka okinkitha-takotziri Iñaani Pawa,

⁴⁰ titzimaita pininta-jiiti awiroka pawintaa-jyaana pasi piwanta-jyaarori pañaayitaji.

⁴¹ Ti namina-mina-tasityaaro naaka intharowinta-waityaana atziri-payi.

⁴² Tima noyoyitzimi naaka tsika pikanta-jiita awiroka-payi, ti pimiraawintiri Pawa.

⁴³ Naaka ityaankaki Asitanari nompoki, ti pinkimisantina awirokaiti. Iro kantacha aririka impoki pasini yantayi-tapaakiro inintasitari irirori, aritaki paakamiitha-jiitakiri. ‡

⁴⁴ ¿Tsikama pinkini pinkimisanta-jiiti, oshiki piniwiwaitaro inkimo-siri-takaa-waitimi atziri ishamiwintzimi? Airo pininta-waitasita inkimo-siri-wintajimi Pawa?

⁴⁵ Airo pikinkithasiri-waitasita naaka mishakowinta-jimini Asitanariki. Iriitakira

‡ 5:43 Wairontsi

Moisés mishakowinta-yitajimini awirokaiti, tima iriitaki pawintaa-piintakari.

46 Tima iriimi pinkimisantakimi Moisés, ari pinkimisanta-kinami naaka, tima naaka isankina-takotaki pairani Moisés.

47 Tira pinkimisanta-tyiiri Moisés isankina-takowi-takana, ¿tsikama pinkini pinkimisantiro onkarati nonkanta-yitimiri naari?”

6

Iwakaari Jesús 5000 atziri

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

1 Ipoñaa imontyaanaka Jesús intatzikiro inkaari saikatsiri Tapowiniki, irojatzi ipaitaitziri Tiberias.

2 Oshiki atziri oyaatakiriri, tima iñaakiri okaratzti yantayi-takiri, itikatsi-takaa-yitaji oshiki mantsiyari-payi.

3 Irojatzi itonkaan-tanakari Jesús otzisiki. Ari isaikapaaki itsipayi-takari iyomitaani-payi.

4 Tima ariitz-matacaa kitaitiri Anankoryaantsi, yoimosirinkanta-piintari Judá-iti.

5 Ikanta yaminaki Jesús, iñaatziri oshiki atziri oyaatakiriri, ikantanakiri Felipe: “¿Tsikama amanantika owaritintsi awakaiyaariri maaroni yokaiti atziri?”

6 Tima iyotaki irirori Jesús paita-rika yan-tiri. Iro kantacha isampita-sitari Felipe inkimantyaariri paita-rika inkantiri.

⁷ Ari yakanaki Felipe, ikantzi: “Ontzimatyii antawaiti inkarati 6 kasiri aantyaari oshiki kiri-iki amanantan-tyaari owaritintsi, ari iwamatsi-tyaari kapichiini atziri-payi.” *

⁸ Akanaki pasini iyomitaani Jesús, iriitaki Andrés iririntzi Simón Pedro, ikantzi:

⁹ “Yoka aparoni iintsi amaintsiri 5 yatantaitari, apiti sima. ¿Arima yantita-kyaaari oshiki atziri?”

†

¹⁰ Ari ikantzi Jesús: “Pinkantiri isaikajiiti.” Ari otzimirri anta katarosi-masi, ari isaikajii-tanaki. Tima apatziro iyomitai-takiri sirampari-payi ikarajiitzi 5000.

¹¹ Ikanta yaakotakiro Jesús yatantaitari, ikaratakiro ipaasoonki-takiri Pawa, ipayitakiri ikaratzi saikayi-taintsiri. Ari ikimitaakiri sima, ipakiri ikaratzi nintayi-tatsiri iyaa.

¹² Ikanta ikimaajiitaka maaroni atziri, ikantajiri Jesús iyomitaani: “Paayitajiro opitokiiriki okaratzi tzimaraan-tapain-tsiri, airo aparaawaitanta.”

¹³ Ari iyoyaayi-tajiro iyomitaani-payi, ijaki-taji okaratzi 12 kantziri tzimaraan-tapain-tsiri karawita-chari 5 yatantaitari.

¹⁴ Ikanta iñaakiro atziri-payi itasonka-wintakiro Jesús owaritintsi, ikantajii-tanaki: “Iriitaki yoka akimakotani Kamantan-tzinkari pokatsini aka kipatsiki. Omapiro.”

¹⁵ Iro kantacha iyotaki Jesús impokajii-tatyii atziri-payi yaapaintiri, iwinkathariti-tyaari.

* **6:7** oshiki kiriiki = 200 denario † **6:9** yatantaitari = pan iwitsikai-tziri cebada

Irootaki ipiyanta-naari tonkaariki isaikawaitzi apaniroini.

*Yaniitantaro Jesús inkaari
(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)*

¹⁶ Ikanta otsitiniityaanaki, oirinka-jiitaja inkaariki iyomitaani Jesús,

¹⁷ otijiita-paaka pitotsiki, montyaa-kotanaka intatzikironta inkaari ijatairo nampitsiki Caper-naum. Aritaki tsitini-piro-tanaki, tikira yari-ityaata irirori Jesús tsika isaikajiitaki iyomitaani-payi.

¹⁸ Antaro okantaka otamakaani inkaari, tima ontampyaa-tatzii sintsii.

¹⁹ Tima santhataki imontyaa-kota-jiita iyomi-taani inkaariki, iñaatziiri ipokaji Jesús yaniitan-taaro inkaari. Antaro itharowa-jiitanaki iyomi-taani. ‡

²⁰ Iro kantacha ikantapajiri Jesús yokapayi iyomitaani: “¡Naakataki, airo pitharowan-tawaitana!”

²¹ Tima kimosiri ikantajiita ititawajiri pitotsiki, tikira-mintha osamaniti aatakojii-tapaaki tsika isiritaro yariityaa.

Oshiki atziri amina-mina-tairiri Jesús

²² Okanta okitaitita-manaji, iyotaki atziri-payi saikain-tsiri intatzikiro apinto onatzi pitotsi imontyaan-tanaari iyomitaani-payi Jesús, apaniroini imontyaa-kotanaka iyomitaani-payi, ti ijati irirori Jesús.

‡ 6:19 santhataki imontyaa-kota-jiita = 5 tirika 6 kilómetro = 25 tirika 30 estadio

23 Iro kantacha, yamaita-paaki pasini pitotsi poñaayi-tainchari nampitsiki Tiberias, aatajii-paaki tsika ipaasoonki-wintakiro Awinkathariti yatantaitari iwajiitakari.

24 Ikanta iñaakiro atziri-payi ti isaiki Jesús aa-jatzi iyomitaani-payi, otijiitanaka pitotsiki, jaiti-jiitaki nampitsiki Capernaum, yamina-mina-tairi Jesús.

Ipaitai-tziri Jesús “owaritintsi añaakaantatsiri”

25 Ikanta yariijiitaka intatzikironta inkaari iñaapajiri Jesús, isampita-pajiri, ikantziri: “Yomitaanarí. ¿Tsika-paitima pariitaka awiroka aka?” §

26 Ikantzi Jesús: “Ti iro pamina-mina-tantyaanari pikimatha-tanajiro notasonka-wintakiro owaritintsi. Iro pamina-mina-matsi-tantanari pikima-niinta-jiitaka chapinki piwajiitaka. Omapiro.

27 Airo pantawaiwintziro owaritintsi thonkani-tachari, ontzimatyii pantawintairo owaritintsi kaari thonkachani añaanita-kayimini. Irootaki owaritintsi ipantziri Itomi Atziri, tima iriitaki iñaakan-takiri Pawa, Asitariri, tzimatsiri itasorinka.”

28 Ari isampitai-tanakiri, ikantai-tziri: “¿Tsikama nonkant-yaaka nantant-yaarori okaratzi inintziri Pawa nantiniri?”

29 Ikantzi Jesús: “Iroka inintziri Pawa pantajiri, ontzimatyii pinkimisantairi yoka ityaantakiri.”

30 Aikiro isampitai-tatziiri, ikantai-tziri:
“¿Paitama pintasonka-wintantiri awiroka
nonkimisantan-tyaamiri? ¿Paitama pantayi-
tziri?”

31 Tima pairani iwayitakaro awaisatzitini
ipaitai-tziri ‘Paitamá’ anta otzisi-masiki, iroka
ikantaitzi isankina-takoi-tziro:
Pawa ipakiri iyaaro owaritintsi paryain-tsiri
inkitiki.” *†

32 Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “Okaratzi owar-
itintsi poñainchari pairani inkitiki, kaarira
awaisatzitini Moisés opantironi. Iro kantacha
iriitaki opajaironi Asitanari iroopirori owarit-
intsi. Omapiro.

33 Tima okaratzi owaritintsi ipantziri Pawa, iri-
itaki yoka poñainchari inkitiki, iriitaki añaakaa-
yitajirini maaroni osaawi-satzi.”

34 Ari ikantai-tanakiri: “Pinkatharí, irootaki non-
intziri pimpa-piintinaro iroka owaritintsi.”

35 Ikantzi Jesús: “Naakataki owaritintsi
añaanita-kaantatsiri. Inkarati oija-siri-tainani
naaka, airo itashaa-waitaji. Inkarati kimisanta-
najinani naaka, airo imiriwaitaji.

36 Tima nokantakimi, piñaawi-jiitakana
awiroka, ti pinkimisantina.

37 Ikaratzi ikowakiri Asitanari itsipa-siri-
tyaana aritaki imatakiro, airo nomaninta-wakiri
naaka.

38 Ti iro nompokan-tyaari aka nopoñaaka inki-
tiki nantayitiro noninta-sitari naaka, apatziro
nanta-piintiro inintziri Asitanari ontyaank-
kinari aka.

* **6:31** paitamá = maná † **6:31** owaritintsi = pan

39 Iroka inintziri Asitanari ontyaanka-kinari, airo nopyaakaan-tawaitzi aparoni ikaratzi tsipasiri-takaa-kanari, ontzimatyii nowañaa-yitajiri apaata owiraant-yaaroni kitaitiri.

40 Iroka inintziri Asitanari ontyaanka-kinari aka, inkarati yomitairini iriitaki Itomi, inkimisanta-najiri, aritaki yañaani-takaa-yitairi. Naaka owiriintairini apaata owiraan-tyaaroni kitaitiri.”

41 Irootaki opoñaantari ikisima-waitanakiri Judá-iti yoka Jesús, ikimakiri ikantaki: “Naakataki owaritintsi poñainchari inkitiki.”

42 Ari ikanta-wakaa-jiitanaka: “¿Kaarima yoka Jesús, itomi José? Noyomitaa-jiitziri naaka asitariri. ¿Paitama ikantantari: ‘Nopoñaaro inkitiki?’ ”

43 Ikantzi Jesús: “Aritapaaki pikisima-waitakina.

44 Tikatsi tsipa-siri-tasit-yaanani naaka airorika yamasiri-tairi Asitanari tyanta-kinari. Tima naaka owiriinta-jirini apaata owiraant-yaaroni kitaitiri.

45 Irootaki isankina-takotaki Kamantantzinkari-payi, ikantaki:

Iriita-jaantaki Pawa yomitaa-jirini maaroni. Tima inkarati kimairiri Asitanari, yomitairini irirori, aritaki itsipa-siri-tajyaana naaka.

46 Tima tikatsi ñaaporo-takirini Asitanari, apatziro poñainchari Pawaki, iriitaki ñaaportziriri.

47 Inkarati kimisanta-jinani naaka, aritaki yañaanitaji. Omapiro.

48 Naakataki owaritintsi añaakaan-tatsiri.

49 Iwawitakaro piwaisatzitini ikantai-tziri 'Paitamá' anta otzisi-masiki, iro kantacha kamayitaji irirori.

50 Iriima yoka osiyakarori owaritintsi poñainchari inkitiki, airo ikaamanitaji inkarati owakyaarini.

51 Naakataki añaanita-tsiri owaritintsi poñainchari inkitiki. Itzimi-rika owakyaaroni iroka owaritintsi, aritaki yañaanitaji. Iroka owaritintsi nopantziri naaka, nowatha-piro onatzii. Iriitaki natsipi-winta osaawi-satzi-payi yañaani-tanta-jyaari irirori."

52 Ari ikanta-wakaa-jiita Judá-iti: "¿Tsikama inkinakairoka yoka iwakaan-tairori iwatha?"

53 Ikantzi Jesús: "Airorika piwaro iwatha Itomi Atziri, airorika piro iriraani, airo pañaanitaji. Omapiro.

54 Itzimi-rika owakyaaroni nowatha, itzimi-rika irakironi niraani, aritaki yañaani-yitaji. Naakataki opiriinta-jirini owiraant-yaaroni kitaitiri.

55 Tima owaritintsi-pirori onatzii iroka nowatha, irooma niraani irootaki ira-piroitsiri.

56 Itzimi-rika owakyaaroni nowatha, itzimi-rika irakironi niraani, itsipa-siri-taana naaka, nomatzitari naaka notsipi-siri-taari irirori.

57 Tima yoka Asitanari ontyaanka-kinari naaka añaanita-tsiri inatzii, iriitaki añaakaanari naaka. Ari okantzitari aajatzi, itzimi-rika owajyaanani naaka, aritaki nañaakaa-yitajiri.

58 Nokinkitha-takota-tziiro owaritintsi poñainchari inkitiki. Iroka owaritintsi ti osiyaaro ipaitai-tziri 'Paitamá' iwayitakari

pairani piwaisatzitini, iwayiwi-takaro, ikamayitaki irirori. Iriima inkarati owakyaarini yoka osiyarori owaritintsi, irasi iwiro yañaanitaji.”

⁵⁹ Irootaki iyomitaan-takiri Jesús tsika yapatota-piintaita anta nampitsiki Capernaum.

Ikinkitha-takoi-tziro añaataantsi

⁶⁰ Ikanta ikimaitakiro iroka yotaantsi, oshiki ikaratzi kimisanta-kiriri Jesús, kantanain-tsiri: “Oshiki okompitataka okaratzi ikantayi-takiri Jesús. ¿Paitama kimisanta-matsi-tirini?”

⁶¹ Tima yotaki Jesús iñaawai-poroki-tatzii ikaratzi ikinkitha-takaakiri, isampita-nakiri: “¿Tima onimotimi okaratzi nokaman-takimiri?

⁶² ¿Tsikama pinkantika aririka piñiirimi yoka Itomi Atziri iwajinokajyaa tsika ipoñaaka pairani?

⁶³ Okaratzi nokinkitha-takoyi-takimiri, irootaki kantako-tachari okaratzi añaasiri-takaantatsiri, kaari awatha-piro nokinkitha-takotzi, tikatsi ompaita-jaantyaa awatha. Nokinkithatakota-tziiro awintaa-siri-taantsi kaari koñaanitatsi, añaakaan-tatsiri.

⁶⁴ Iro kantacha tzimayi-tatsi pikarajiitaki awirokaiti kaari kimisanta-tsini.” Tima iyotzitakari Jesús inkarati kimisantairini, aajatzi tsika itzimi pithoka-sityaarini.

⁶⁵ Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Irootaki nokantzi-tanta-kamiri: ‘Tikatsira aparoni tzipasiri-tajyaanani naaka, airorika inintakaanari Asitanari.’ ”

⁶⁶ Aripaiti iñiitziro, oshiki owashaanta-nakirori ikimisantawita-piintari Jesús, ti intsipatanajyaari.

⁶⁷ Ari isampita-nakiri Jesús karatatsiri 12 iyomitaani, ikantziri: “¿Pinintzima pijayitaji awiroka-payi?”

⁶⁸ Ari yakanaki Simón Pedro, ikantzzi: “Pinkathari, ¿Tzimatsima pasini nompiyositajiri naaka-payi? Apatziro pikanta awiroka pikinkitha-takotziro añaakaan-tatsiri.

⁶⁹ Aritaki nokimisanta-jiitakimi naaka-payi, noyojii-takimi awirokataki Saipatzii-totaari, Itomi Pawa Añaanita-tsiri.”

⁷⁰ Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “¿Kaarima naaka oyoyaakimiri pikaratakira 12? Iro kantacha tzimatsi aparoni pikarataki kamaari inatzii.”

⁷¹ Tima inkinkitha-takota-tziiri Judas, Itomi Simón Nampitsi-wiri. Iriitaki Judas pithoka-sityaarini, tima iriiwitaka aparoni ikaratzira 12 iyomitaani.

7

Iririntzi-payi Jesús ti inkimisanta-jiitiri

¹ Ipoñaa ijataki Jesús yariitan-tawaiyita Tapowiniki, ti ininti inkinanaji iipatsitiki Judá-ití, tima yamina-mina-tatziiri Judá-ití iwiiri.

² Iro kantacha monkara-tzimataja kitaitiri yoimosirinkanta-piintarori Judá-ití ipaitai-tziri “Panko-shitantsi.”

³ Imatanakiro iririntzi okaakiini Jesús, ikantanakiri: “Airo pimana aka, pijati inampiitiki

Judá-iti iñaantyaamiri anta piyomitaani-payi onkarati pantayitiri.

⁴ Tima inkarati nintatsiri iyoitiri, ti imanakaayaaro yantayi-tziri. Piyotziro awiroka pantayi-tziro opaiyita-rika, piñaakantiro tsika ipiyojiita atziri-payi.”

⁵ Tima imatzitakaro iririntzi-payi irirori ithainka-siri-waitakiri.

⁶ Ari ikantanaki Jesús: “Tikira omonkaratyataa noñaakan-tantyaari naaka, irooma awiroka ti onasityaa piñaayi-tziro kitaitiri-payi.

⁷ Ti inkisaniintimi awiroka-payi osaawi-satziiti. Irooma naaka oshiki ikisaniintakina, tima koñaaro nokinkitha-takotziro naaka, kaari-pirori onatzii okaratzi yantayi-takiri.

⁸ Pijajiiti awiroka yoimosirinka-jiita, airo nojatzita naaka, tima tikira omonkaratyataa noñaakan-tantyaaa.”

⁹ Ikaratakiro iñaawai-yitakiro iroka ñaantsi, irojatzi isaikanaki Tapowiniki.

Yoimosirinkiro Jesús ipaitai-tziri “Pankoshitantsi”

¹⁰ Iro kantacha, tima jaitijiitaki iririntzi-payi, ari yampoitanaki irirori Jesús, imananiki ijataki, tikatsi yotatsini.

¹¹ Oshiki yamina-mina-takiri Judá-iti anta yoimosirinka-jiita, ikantajiitzi: “¿Tsikama isaikika yoka atziri?”

¹² Tima oshiki atziri thainka-waita-kiriri Jesús. Tzimatsi kantatsiri: “Kamiithari inatzii yoka atziri.” Tzimatsi pasini kantatsiri: “Ti inkamithati, yamatawi-takiri atziri-payi.”

13 Iro kantacha, omanaan-tsikiini ithainka-mawai-takiri Jesús, tima itharowanta-tyaari ijiwariti-payi Judá-iti.

14 Iro kantacha, aritaki niyaankitaki yoimosirinka-jiita, ari ikyaapaaki Jesús tasorintsi-pankoki, iyomitaan-tapaji.

15 Tima okiryantzi ikantajii-tanaka Judá-iti, ikantajiitzi: “¿Tsikama iyotani-tantari yoka, ti inkyawityaa tsika iyomitaan-taitzi?”

16 Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “Tima okaratzi noyomitaa-yitakimiri ti naaka yotasityaaroni, iritaki oyota-kayi-narori ontyaanka-kinari.

17 Inkarati kowapiro-taironi inintziri Pawa, aritaki iyotairo iriitaki Pawa oyota-kayi-narori okaratzi noyomitaan-tziri, tima ti naaka yotasiwai-tyaaroni.

18 Tima inkarati oyomitaan-tzirori iyotasi-waitari, yamina-mina-tatzii impinkatha-taitiri. Iriima amina-mina-tzirori impinkatha-tairi ontyaanka-nari, iriitaki ñaawaitzirori iroopirori. Tira intzipi-siri-waiti irirori.

19 ¿Tima isankina-witakami pairani Moisés Ikantakaan-taitani? Iro kantacha, ti pimonkara-jiitiro. ¿Paitama pasaryaan-tanari piwiina?”

20 Ari ikantajii-tanaki atziri-payi: “¡Kamaarí! ¿Paitama asaryaamiri iwimi?”

21 Ikantzi Jesús: “Maaroni awirokaiti oshiki pikiryaa-wintha-takiro piñaakina nantakiri kitaitiri imakoryaan-taitari.

22 Ikantakaantaki pairani Moisés pinto-misi-taani-tajyaa. (Tima kaari Moisés itakaan-tyaaroni intomisi-taani-tajityaa, awaisatziitini-payi itakaan-tanakarori pairani tikira-mintha

intzimi Moisés.) Irootaki pitomisi-taanita-piintantari awiroka-payi kitaitiri imakoryaan-taitari.

²³ Piñaakiro, pitomisi-taanita-piintantaki awiroka-payi kitaitiri imakoryaan-taitari pimatan-tyaarori Ikantakaantani pairani Moisés. ¿Paitama pikisanaintan-tanari naaka nisitako-takaajiri maaroni iwathaki aparoni atziri kitaitiri imakoryaan-taitari?

²⁴ Paamawintyaa owapyii-motami = kari pimishakowintanti. Tampatzika-siri pinkanta-wintan-tajyaa.”

¿Iriitakima Saipatzii-totaari yoka?

²⁵ Ari isampita-wakaanaka Aapatyaawini-satzi, ikanta-wakaa: “¿Kaarima yoka yamina-mina-taitziri iwaitiri?

²⁶ Jiirinta isaikaki, maaroni ikimaitakiri iñaawaitzi, tikatsi akirini. ¿Iyotatzima pinkatharipayi iriitaki Saipatzii-totaari jiirinta?

²⁷ Iro kantacha, ayojiitziri yoka atziri tsika ipoñaaro. Irooma apaata aririka impokaki matzirori ipaita Saipatzii-totaari, tikatsi yotatsini tsika ipoñaaro.”

²⁸ Tima irojatzi isaikaki Jesús tasorintsi-pankoki iyomitaantzi, ari isinchinkatanaki, ikan-tanaki: “¡Arimá! ¡Piyotanama awiroka-payi tsika nopoñaaro! Iro kantacha, ti naaka nintas-tachani nompoki, ityaankani nonatzii yawintaa-piro-taitari. Kaari piyotako-tajiitzti awirokaiti.

²⁹ Iro kantacha noyotziri naaka, tima aritaki nokarajiitzti, iriitaki ontyaanka-kinari.”

30 Ari intintawi-tanaka yaakaan-tirimi, iro kantacha tikatsi akotasi-tirini, tima tikira omonkara-paititya.

31 Tima oshiki kimisanta-nakiriri Jesús, ikantajiitzi: “Aamaa iriitaki yoka Saipatzii-totaari, tima oshiki itasonka-wintantzi. ¿Pikinkisiryama anairo onkarati intasonka-wintantiri Saipatzii-totaari?”

Ityaantaki Nasitantaniri airikirini Jesús

32 Ikanta Nasitantaniri ikimakiri atziri-payi ikinkitha-waita-kotziri Jesús. Yaapatyaa-nakari ijiwari-payi Ompira-tasorintsi-taari, ityaantaki aamaako-winta-rori tasorintsi-panko airikai-tirin.

33 Ikantzi Jesús: “Airo osamanitzi nosaiki-motanajimi, irootaintsi nompiyi isaikira ontyaanka-kinari.

34 Oshiki pamina-mina-witajyaana, iro kantacha airo piñaajana, tima airo pitsipatana tsika nosaikapaji naaka.”

35 Ari isampita-wakaa-jiita Judá-iti, ikantzi: “¿Tsikama ijamatsitika yoka airo añaantari? ¿Ijatatyiima pasiniki nampitsi yoiwaraa-yitaka ashininka-payi Judá-iti, iyomitaa-yitairi wirakochaiti? *

36 ¿Paitama ikantako-tziri: ‘Pamina-mina-witajyaana, airotzimaita piñaajana, tima airo pitsipatana tsika nosaikapaji naaka?’ ”

Nijaa añaakaan-tatsiri

37 Okanta owiraanta-paakarori kitaitiri yoimosirinka-piroi-tantyaari. Ari ikatziyanaka

* **7:35** wirakochaiti = griegos

Jesús, iñawaitanaki sintsiini, ikantanaki: "Tzimatsi-rika miriniinta-waita-tsiri, intsipa-siritajaana naaka, irawaitaji.

³⁸ Tima isankinaitaki Sankinarintsi-pirori, ikantaitaki:

Inkarati kimiranta-jinani naaka, onkimiwai-tyaaro osiyaa-siri-tanta-jyaarimi nijaa añaakaan-tatsiri."

³⁹ Iriitaki isiyakaa-wintzi Jesús inkarati kimisantairini inampi-siri-tanta-jyaari Tasorinkantsi. Tima tikira intyaantai-tiriita Tasorinkantsi, tikira iwajinoka-sitajyaaro Jesús iwaniinkaro.

Iporoka-jiitanaki atziri-payi

⁴⁰ Tzimatsi atziri-payi kimakirori ikantakiri Jesús, ikantajii-tanaki: "Omapiro-tatya yoka atziri Kamantan-tzinkari inatzii."

⁴¹ Tzimatsi pasini kantanain-tsiri: "Saipatzii-totaari inatzii yoka." Iro kantacha tzimatsi pasini kantatsiri: "Kaari, tima airo ipoñaaro Saipatzii-totaari Tapowiniki.

⁴² Tima isankinaitaki Sankinarintsi-pirori, ikantaitaki:

Icharini inatyii pinkatharini David Saipatziiito-taritatsini, impoñii-yaaro Tantapankoniki, inampiki pairani David."

⁴³ Ari iporoka-jiitanaki atziri ikisa-wakaa-winta-nakari Jesús.

⁴⁴ Tzimatsi nintawi-tanain-chari yaakaan-tirim, iro kantacha tikatsi akotasi-tirini.

Ti iñiiti siyaarini iñaawaitzi

⁴⁵ Ikanta ipiyapaaka aamaako-winta-rori tasorintsi-panko tsika isaiki Nasitantaniri aajatzi

ijiwari Ompira-tasorintsi-taari, isampita-wajiri, ikantziri: “¿Paitama kaari pamantakari?”

⁴⁶ Ikantajiitzi irirori: “¡Tira iñiiti kimityaarini iñaawaiti!”

⁴⁷ Ikantajiitzi Nasitantaniri: “¿Yamatawi-tzitakamima awiroka-payi?

⁴⁸ ¿Tzimatsima ajiwariti kimiranta-kiriri yoka atziri? ¿Tzimatsima nokaratziri Nasitantaniri kimiranta-kiriri?

⁴⁹ Apatzirora ikimiranta-matsi-tziri atziripayi kaari yotakotironi Ikantakaan-taitani, tima mishataari iinayitaji.”

⁵⁰ Ikanta Nasitantaniri Nicodemo, pokaintsiri pairani tsitiniriki iñiiri Jesús, ikantanaki:

⁵¹ “Isankinaitaki pairani Ikantakaan-taitsiri, ikantaitzi, ti osinitaan-tsiti imishakowintaitiri aparoni atziri airorika akimiri aroka-payi, irootaki ayotantyaari opaita yantakiri.”

⁵² Ikantai-tanakiri: “¿Awirokama Tapowinisatzi? Piñaana-pirotiro Sankinarintsi, aritaki piñaakiro, tikatsi Kamantan-tzinkari poñaachani Tapowiniki.”

Kooya mayimpilo

⁵³ Ipoñaa ijayitaji aparo-payi iwankoki.

8

¹ Iro kantacha tonkaanaki Jesús otzisiki Yiinkai-toniki.

² Okanta okitaitita-manaji, ipiyaja tasorintspankoki. Oshiki atziri piyotzi-winta-waari, saikapaji Jesús iyomitaa-pajiri atziri-payi.

³ Ikanta Yomitaan-tsinkari-payi itsipatakari Nasitantaniri-payi yamakiniri aparoni kooya

imonthaaitakari omayimpitzi. Ikatziya-paakiro niyaankiniki ipiyojiita.

⁴ Ikantapaakiri Jesús: "Yomitaan-tatsirí, iroka kooya imonthaaitakari omayimpi-waitzi.

⁵ Ikantakaantaki pairani Moisés iwaiitiro mayimpi-tatsiri kooya. ¿Tsikatyaa pikantzika awiroka?"

⁶ Irootaki isampitan-tariri intintzi inkompitakayi-tyaari Jesús, onantyaari inkanta-koitiriri. Iro kantacha oyootanaka Jesús isankina-waitantaro irako kipatsi.

⁷ Aikiro isampitai-tatziiri, ari ikatziyanaka yoiyoowitaka, ikantanakiri: "Tzimatsi-rika aparoni pikarajiitaki kaari antironi kaari-pirori, iriitaki itakaan-tyaaroni ishimyaan-tyaaro mapi iroka kooya."

⁸ Aajatzi yoiyootanaja, yapiita-najiro isankina-waitziro kipatsi.

⁹ Ikanta ikimajiitaki ikantakiri Jesús, aparo-payi ipiyayi-tanaka, tima ikinkithasiri-yitanakiro tsika ikantayita irirori. Iriitaki itataita-nakaro ipianaka antari-kona-payi. Ikanta isaikanaki apitiroini Jesús aajatzi kooya,

¹⁰ katziyanaka yoiyootaka, ari isampitziro ikantziro: "Kooyá, ¿Tsikama ikinajii-takika? ¿Tikatsima jatakaironi imishakowintimi?"

¹¹ Akanakiri iroori okantziri: "Tikatsi Nowinkathariti." Ikantzi Jesús: "Aajatzi naaka airo nomishakowintzimi. Pijatai, airo papiitziro pinkaaripirotaji."

Ikitainka-takotziri Jesús osaawi-satzi-payi

12 Ari yapiita-najiro Jesús iyomitairi atziri-payi, ikantziri: “Naaka kitainka-takotziriri osaawisatzii. Inkarati oshinta-jinani naaka, aritaki nonkitainka-takotajiri, airo ikinawaitaji otsitinitikitzi.”

13 Ari ikantzi Nasitantaniri: “Piwakowintasiwaita pikinkitha-takota apaniroini, tikatsi apantyaaroni okaratzti pikinkitha-takowaitaka.”

14 Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “Kamiitha okaratzti nokamantan-tziri, okantawitaka nokinkitha-takowitaka apaniroini naaka. Tima noyotzi tsika nopoñaakaro, tsika anta nojataji. Iro kantacha ti piyojiitiro awirokaiti.

15 Pamitasi-jiitakaro pikimita-kotari atziri-payi imishakowintantzi. Irooma naaka tikatsi nomishakowinti.

16 Aririka nomishakowintanti naaka, omapiro-tatyaara okaratzti nokanta-yitziri, tima ti apaniroini nomishakowintanti, ari nokaratziri Asitanari ontyaanka-kinari naaka.

17 Iroka okantzi Ikantakaan-taitsiri ipaitakimiri awirokaiti:

Aririka osiya-wakaiyaa inkinkitha-takiri apiti kamantakotantsini, omapiro-tatyaaa okaratzti ikinkitha-tziri.

18 Naaka kinkitha-takotaincha. Ari ikantakari Asitanari ontyaanka-kinari irijatzi kinkithatakota-kinari. Apiti nokaratzti nokinkithatakota.”

19 Ikantzi Nasitantaniri: “¿Tsikama isaikiri Asitamiri?” Ikantzi Jesús: “Ti piyojiitina awiroka, ari pikimitairiri Asitanari ti piyotiri. Arimi piyojiitina naaka, ari piyotakirimi Asitanari.”

20 Ari ikamantan-takirori Jesús iroka-payi ñaantsi tasorintsi-pankoki tsika iwaita-piintziri kiriiki yasitakai-tariri Pawa. Iro kantacha tikatsi akaantirini, tima tikira omonkara-paititya yaantai-tyaariri.

Tsika nojataji naaka, airo pariitaja anta awiroka

21 Ari yapiita-nakiro Jesús ikantzi: “Aririka nojataji oshiki pamina-mina-witajyaana, iro kantacha aritaki pinkama-koyitairo pikaaripiro-yitaki. Tsika-rika nojatajiro naaka, airo pariyyitaja anta awiroka.”

22 Ari ikanta-wakaa-jiita Judá-iti: “¿Isiniwitatyaa yoka. Irootaki ikantantari airo ariita arokaiti tsika ijati irirori?”

23 Ikantzi Jesús: “Osaawi-satzi pinayitzi awiroka, irooma naaka jinoki-satzi nonatzii. Iro pinampi awirokaiti aka kipatsiki, irooma naaka nonampitaro inkitiki.

24 Irootaki nokantan-tamiri: ‘Aritaki pinkama-koyitairo piyaari-pironka. Airorika pikimisantana nokaman-takowitaka tsika nopaita naaka, irootaki pinkama-kotantajyaarori piyaari-pironka.’”

25 Ikantzi Judá-iti: “¿Tsikama pipaitaka awiroka?” Ikantzi Jesús: “Aritaki nokaman-takimi.

26 Tima tzimawi-tacha oshiki nonkantimiri, tzimatsi oshiki nomishakowinta-kimiri aajatzi. Tima okaratzi iñaawai-tziri ontyaanta-kinari iripipirori onatzii. Okaratzi nokaman-tayitzimiri osaawi-satziiti, irootaki ikamantanari irirori.”

²⁷ Iro kantacha ti inkimathatiri ikinkithatakowi-takari Asitairi.

²⁸ Irootaki ikantan-tanakari Jesús: “Aririka pipaika-kotakaan-takiri Itomi Atziri, aripaiti piyoti tsika nopaita. Tima ti naaka antasiwai-tyaaroni noninta-kaari. Apatziro noyomitaantziro okaratzi iyomitaanari Asitanari.

²⁹ Itzimi ontyaanka-kinari ari itsipa-siritana naaka. Ti yookina Asitanari, tima nanta-piintziniri okaratzi ookimotariri.”

³⁰ Ikanta ikamanta-koyitakiro Jesús iroka-payi, oshiki kimisanta-nakiriri.

Ookakaa-wintajimi Iriipirori

³¹ Ikantakiri Jesús maaroni Judá-iti ikaratzi kimisanta-nakiriri, ikantziri: “Aririka poisokiro-tanakyaaro noñaani, awirokataki iriipirori noyomitaani.

³² Aritaki piyotairo iriipirori, irootaki iriipirori ookakaa-winta-jimini pisaika-siawai-tantajaari.”

³³ Akaajii-tanaki Judá-iti, ikantzi: “Icharinipayi Abraham nonayitatzii naaka. Tikatsi ompirawai-tyaanani. ¿Paitama pikantan-tanari awiroka: ‘Aritaki yookakaa-wintai-tajimi.’?”

³⁴ Ikantzi Jesús: “Ikaratzi antapiintzirori kaari-pirori, osiyawai-takaro ompiratayaarimi. Omapiro.

³⁵ Aparoni ompirataari kapichiini ishininkatitari, iriima aparoni itomitaitari yasi iwiro ishininka-taitari.

³⁶ Aririka yookakaa-wintajimi Itomitaitari, aritaki piyotaji omapiro yookakaa-wintajimi.

37 Noyoyitzimi awirokaiti icharini-yitari Abraham. Iro kantacha pininta-jiitaki piwiina, tima ti onimotimi nokanta-yitzimiri.

38 Irootaki nokamantan-tziri naaka okaratzi iñaakanari Asitanari. Irooma awirokaiti pantasitaro okaratzi pikimako-tziriri asitamiri.”

Iriitaki asitamiri kamaari

39 Ari ikantajiitzi Judá-iti: “¡Iriitaki nowaisatzitini naaka Abraham!” Ikantzi Jesús: “Awirokami icharini-payi Abraham, aritaki pantakiromi okaratzi yantayi-takiri pairani irirori.

40 Iro kantacha, pininta-jiitaki awiroka piwiina nokaman-tawita-kamiro okaratzi iyotakaanari Pawa. ¡Tima ti ari inkantyaa pairani Abraham!

41 Irojatzi pantayi-tziro okaratzi yantziri asitamiri.” Ari ikantajiitzi Nasitantaniri: “¡Tira naaka iirintsiti thainka-tasorintsi-taniri. Tima apatziro ikanta Asitanari, iriitaki Pawa!” *

42 Ikantzi Jesús: “Iriitakimi Pawa asityaamini, aritaki pintako-takyaanami, tima nopoñaakaro naaka Pawaki, naakataki. Ti naaka pokasita-chani noninta-kaani-kiini, tima iriitaki Pawa ontyaanka-kinari.

43 ¿Paitama kaari pikimatha-tantaro nokanta-yitzimiri? Tima ti pininta-jiiti pinkimisantiro noñaani.

44 Iriitaki asitakamiri Kamaari, panta-piintakiniri okaratzi inintziri. Yasi iwiro kamaari owakira itantana-karori, iwamaa-siri-tantzi.

* **8:41** thainka-tasorintsi-taniri = mayimpiriiti. Tima isiyakaa-winta-tziiri pairani Judá-iti, ti yoisokiro-tyaari Pawa, yantayi-tziro kaari-pirori.

Iriri thaiyawaari-payi inatzii, ti iñaawaitiro iroopirori. Aririka ininti yamatawi-tanti, iñaawai-tziro thaiyaantsi.

45 Irooma naaka, noñaawai-tziro iroopirori ñaantsi, titzimaita pinkimisanta-jiitina awirokaiti.

46 ¿Tzimatsi aka pikarajiitaki, kantinani: ‘Kaari-piro-siriri inatzii Jesús?’ Tima okaratzi noñaawai-tziri, iroopirori onatzii. ¿Paitama kaari pikimisantantana?

47 Itzimi-rika yasitari Pawa, ikimisantziro iñaani. Irooma awirokaiti ti yasityaami Pawa, ti pinkimisanta-jiiti.”

Itzimitsitaka Saipatzii-totaari

48 Ikantajiitzi Judá-iti: “Omapiro nokantakimi Ositikii-toni-satzi pinatzii, tima kamaari pinatzii.”

49 Ikantzi Jesús: “Ti nonkamaariti, nopinkatha-tziri naaka Asitanari. Irooma awirokaiti, ti pimpinkatha-jiitina.

50 Ti naaka nintasi-tachani pimpinkathatina, tzimatsi pasini nintatsiri impinkatha-taitina, iritaki mishakowintan-tatsini apaata.

51 Tzimatsi-rika kimisantaironi noñaani, airo ikamayitaji apaata. Omapiro.”

52 Ikantajiitzi Judá-iti: “Ari noyojiitzi omapiro pikamaaritzi. Tima kamaki Abraham, ari ikimitakari Kamantan-tzinkari-payi, kamayitaki maaaroni. Ipoñaa pikantzi awiroka: ‘Tzimatsi-rika kimisantaironi noñaani, airo ikamayitaji.’”

53 ¿Panairima awiroka nowai-satzitini Abraham? Kamaki irirori, ari ikimiyi-takari

Kamantan-tzinkari. ¿Tsikama pipai-matsitaka awiroka?”

⁵⁴ Ikantzi Jesús: “Naakami nintasi-tachani impinkatha-taitinami, tikatsi apantyaaroni. Iro kantacha tzimatsi pinkathatakaantanari, iriitaki Asitanari. Irijatzi pikinkitha-takota-piintziri awiroka, pikantzi: ‘Iriitaki Nowawani.’

⁵⁵ Titzimaita piyojiitiri awirokaiti. Irooma naaka noñiiri. Aririka nonkantimi ‘ti noñiiri,’ thaiyawaaari nonatzii, nosiyako-takami awirokaiti. Iro kantacha omapiro noñiiri naaka. Nokimisantziro iñaani.

⁵⁶ Tima yoka Abraham, piwaisatzi-titari awiroka-payi, ikimo-siritaki pairani iñiilo nompoka-paititi. Imatzimai-takaro iñaakina, antaro ikimo-siritaki.”

⁵⁷ Ikantzi Judá-iti: “Tikira-mintha ontzimi onkarati 50 pisarintsiti. Ari pikantzi piñiiri Abraham.”

⁵⁸ Ikantzi Jesús: “Tikira-mintha intzimiita pairani Abraham, ‘Naakataki.’ Omapiro.”

⁵⁹ Ikanta yaayiwi-tanaka mapi Judá-iti in-intzi ishimiirimi Jesús. Omananaka irirori, sitowanaki tasorintsi-pankoki.

9

Yisitako-takaajiri Jesús Kamaraakiri

¹ Ikanta yawisanaki Jesús iñaapaakiri aparoni atziri kamaraaki-tatsiri, itzima-kori ikamaraakitzi.

² Ikantzi iyomitaani-payi: “¡Yomitaanari! ¿Paitama ikamaraaki-tantari owakira itzimapaaki yoka atziri? ¡Irooma kantakaaro

ikaaripirotzi iriri? ¿Irooma kantakaaro ikaaripirotzi irirori?" *

³ Ikantzi Jesús: "Ti iro kantakaan-tironi iyaari-pironka irirori, ti iro kantakaan-tironi iyaari-pironka iriri. Iro kantakaan-tzirori iñaakan-taitan-tyaarori isintsinka Pawa.

⁴ Tima ainiro okitaititzi, oninta-piro-tatyaan nantiniri yanta-wairi ontyaanka-kinari. Irooma aririka ontsitini-tanaki, tikatsi kantironi yantawaiti.

⁵ Tima ainiro nosaiki naaka aka kipatsiki, naakataki kitainka-takotziri osaawi-satzi."

⁶ Ikaratakiro ikinkitha-waitaki Jesús, ichoontanaki kipatsiki, yamirokaki kapichiini kipatsi, itziritakiri irokiki kamaraakiri.

⁷ Ikantziri: "Pijati pinkwyaa owaanka-naariki ipaitai-tziri Tyaantaa-rini." Ari ikinanaki kamaraakiri, ikiwapaaka. Ikanta ipiyapaaka, aminawai-tanaji kamiitha.

⁸ Ikanta ishininka-payi ikaratzi ñaapiintziriri ikampitantzi impasitai-tyaari, isampita-wakaajitaka, ikantzi: "¿Kaarima yoka saika-piintatsiri ikampitantzi impasitai-tyaari?"

⁹ Tzimatsi kantatsiri: "Iriitaki." Pasini kantatsi: "Kaari, iriiwai-witaka." Ikantzi irirori: "Naakataki piñaa-piintzi."

¹⁰ Ari isampitai-tanakiri, ikantai-tziri: "¿Tsikama pikantaaka paminan-taari kamiitha?"

¹¹ Ikantzi irirori: "Jiirinta atziri paitachari Jesús, itziritan-takanaro kipatsi nokiki, ikanttamaitana: 'Pijati owaanka-naariki ipaitai-tziri

* **9:2** Yomitaanarí = Rabí

Tyaantaa-rini. Ari pinkiwyaa.' Ikanta nojatanaki, nokiwapaaka anta, ari okantanajiri naminanaji."

¹² Ikantai-tziri: "¿Tsikama iroñaaka yoka atziri?" Ikantzi irirori: "Ti noyoti."

Isampitziri Nasitantaniri-payi Kamaraaki-witachari

¹³ Ikanta yaitanakiri kamaraaki-witachari isaiki Nasitantaniri-payi.

¹⁴ Tima irootaki kitaitiri imakoryaan-taitari, ikantanta-karori Jesús itziritan-takariri irooki kipatsi, iro yokichaa-tantaari kamiitha.

¹⁵ Ari yapiitakiri Nasitantaniri-payi isampitziri tsika okanta yokichaa-tantaari kamiitha. Ikan-tanaki irirori: "Itziritan-takanaro nokiki kapichi-ini kipatsi, ari nojatanaki naaka nokwaakita. Ari nokichaa-tanajiri kamiitha."

¹⁶ Ari ikantzi pasini Nasitantaniri: "Yoka atziri antakirori kaari irasi Pawa, tima ti imairintyaaro kitaitiri imakoryaan-taitari." Tzimatsi pasini kantatsiri: "¿Iriimi kaari-piro-siriri, airo yantzromi añaakiri?" Tima onasiyitaka ikantajii-takiri Nasitantaniripayi, ti yaapatyaawakaiyaa.

¹⁷ Ari yapiitakiri isampitziri kamaraaki-witachari, ikantziri: "¿Paita pikinkithasiritari awiroka, paitama okichaa-takaa-jimiri kamiitha?" Ikantzi irirori: "Kamantan-tzinkari inatzii."

¹⁸ Iro kantacha, ti inkimisanta-jiiti Judáti iriitaki kamaraaki-witachari yoka, iriitaki yokichaa-takai-tajiri kamiitha. Irootaki ikaiman-takariri iriri yokichaa-takai-tajiri.

19 Isampita-wakiri, ikantziri: “¿Iriima pitomi yoka? Pinkamantina, ¿irooma itzima-kori ikamaraakitzi? ¿Tsikama okanta yokichaa-tantaari kamiitha?”

20 Ikantanaki iriri: “Apatziro noyotzi iriitaki notomi, itzima-kori ikamaraakitzi.

21 Iro kantacha, tira noyoti tsika okanta yokichaa-tantaari kamiitha, ti noyoti aajatzi ninka okichaa-takaa-jiriri. Pisampitiri irirori, aritaki antaritaki irirori, iriitaki kamantimini.”

22 Iro ikantantari asitariri tima itharowantyaari Judá-iti, ikantajiitaki irirori: “Itzimrika kantain-tsini Saipatzii-totaari inatzii yoka Jesús, airo nosinitairi inkyaaaji apatota-piintajiita.”

23 Irootaki ikantantari iriri: “Pisampitiri notomi, antaritaki irirori.”

24 Ari yapiitakiro Judá-iti ikaimajiri kamaraaki-witachari, ikantziri: “Pimpinkathatiri Pawa, pinkamantina kamiitha, airo pipinkatha-waitziri yoka atziri kaari-pirosiriri inatzii.”

25 Ikantzi irirori: “Ti noyoti naaka kaari-pirosiri-rika inatzii. Apatziro noyotzi kamaraakiri nonawita, yokichaa-takaajana kamiitha.”

26 Yapiitziri isampitziri, ikantziri: “¿Tsika ikantakimika? ¿Paita yantakiri yokichaa-takaantaamiri?”

27 Ikantzi kamaraaki-witachari: “Aritaki nokantakimi, ti pinkimisantina. ¿Paitama pinintantari napiitimiro? ¿Pininta-tziima pinkimisanta-jiitiri awiroka?”

28 Ari ikawiya-waitai-tanakiri kamaraaki-witachari, ikantai-tanakiri: “Pawintyaari

awiroka yoka atziri, irooma naakaiti nawintyaaro Ikantakaantani awaisatzitini Moisés.

²⁹ Tima noyojiitzi naaka ikinkitha-waitakaakiri Pawa pairani Moisés. Iriima yoka atziri, tikatsi yotirini tsika ikinapaaki."

³⁰ Ari yakanaki kamaraaki-witachari, ikantzi: "¡Arimá! Ti piyotiri awirokaiti tsika ikinapaaki. Irooma naaka yokichaa-takaajana kamiitha.

³¹ Tima ayojiitzi maaroni ti inkimiri Pawa antzirori kaari-pirori. Apatziro ikimiro yamanani pinkatha-tziriri, ikaratzi antanajirori in-intziri.

³² Tikatsi ankimakoti tzimatsi okichaa-takaajiriri tzimako-tzirori ikamaraakitzi.

³³ Airomi ipoñaakaro yoka atziri Pawakinta, airo imatzromi yantakiri."

³⁴ Ikantai-tanakiri kamaraaki-witachari: "Kaari-pirori pikanta pitzima-paaki awiroka. ¿Impoña pinintzi piyomitaa-yitajina naaka?" Imisitowai-takiri.

Kamaraaki-siriri

³⁵ Aritaki kimaki Jesús imisitowai-takiri kamaraaki-witachari. Ikanta iñaajiri ikinapaji, isampitakiri, ikantziri: "¿Pawintaarima awiroka Itomi Atziri?"

³⁶ Ikantzi irirori: "¡Pinkatharí! Pookotinari tsika itzimi, nonintzi nawintyaari naaka."

³⁷ Ikantzi Jesús: "Aritaki piñaakiri, iriitaki kinkitha-waita-kaakimirí."

³⁸ Ari ityirowanaka yoka atziri impinkatha-tanakiri Jesús, ikantziri: "Nawintaami Pinkatharí."

³⁹ Ikantzi Jesús: “Irootaki nopolan-takari naaka naminayi-tajiri osaawikisatzi, irootaki yokichaa-tanta-jyaari kamaraaki-witachari. Iriima ikaratzi okichaa-witachari, kamaraaki inkantajyaa.”

⁴⁰ Ikanta ikimaki Nasitantaniri ikaratzi tsipatakari Jesús, ikantakiri: “¿Pikanta-tziima naaka-payi kamaraakiri?”

⁴¹ Ari ikantzi Jesús: “Omapiromi pinkimityaari mawityaakiri awirokaiti, tikatsi mishawinti-mironi piyari-piro-siritani. Irooma pikanta-jiitzi ti pimawityaakiti, aritaki imishakowintan-taita-kimiro pipiyatha-takana.”

10

Isiyakaa-wintai-tziro piratantotsi

¹ Ipoñaa ikantzi Jesús: “Tzimatsi-rika kaari kyaatsini ikyaa-piintai-tzira piratantotsiki, inkyaa-takyaa-rika onampina-tantoki, kosintzi inatzii, kaari-pirori inatzii. Omapiro. *

² Iriima ikaratzi kyaatsiri tsika ikyaa-piintaitzi, iriitaki aamaako-winta-piintariri ipiraitari.

³ Tima iriitaki asitaryaa-kotziriri ipiraitari aamaako-winta-rori asitako-rontsi. Inkaimapajiri aamaako-wintariri tsika ipaiyitziri ipiraitari, aritaki iyowaanti-tawajiri irirori. Iriitaki misitowa-pajirini ipiraitari.

⁴ Aririka imisitowakiri maaroni intakiroki, iriitaki jiwatirini aamaako-wintariri, iyaatzimai-tyaari ipiraitari, tima iyowaantitziri iriitaki aamaako-wintariri.

* **10:1** piratantotsi, ipiraitari, ipira, nopyra = oisha = oveja

⁵ Iro kantacha tira iyaatiri kaari iñaapiintzi, oshiki isiya-pithatari, tima ti iyowaantitiri.”

⁶ Ari ikantakiri Jesús isiyakaa-wintziniri, iro kantacha ti inkimatha-jiitiri yokaiti opaita ikantako-tziri.

Ikimitari Jesús kamiithari aamaako-wintan-tatsiri

⁷ Ari yapiita-nakiro Jesús ikantziri: “Naakataki osiyarori asitakoro piratantotsi. Omapiro.

⁸ Tima inkarati itakarori ipokaki tikira-mintha nompoki naaka, isiyasi-takari kosintzi, kaari-pirori inayitzi yokaiti. Iro kantacha tira inkimisantan-tajiitiri ipiraitari.

⁹ Naakataki osiyarori asitako-rontsi. Tzimatsirika kyaajatsini nokimitakaro naaka asitakoro, aritaki yewisako-siritaji. Tima inkimitakotajyaari ipiraitari ipiya-piyata ikyaa-piintzi aajatzi isitowa-piintzi. Ti onkowityaa-waityaa iwariti.

¹⁰ Iriima kosintzi apatziro ipoki inkositi, iwanti, yapirotanti. Irooma naaka nopokaki nañaakaa-siri-tziitantaji.

¹¹ Naakataki osiyariri kamiithari aamaako-wintariri ipiraitari. Tima inkarati kamiithari aamaako-wintariri ipiraitari, isiniwintari ipira.

¹² Iro kantacha ikaratzi ipinaitziri yaamaako-wintari asinintsi ipiraitari, aririka iñaawakiri owamintha-tariri ipiraitari, isiya-pithatari ipiraitari, ari iwaityaari ipiraitari yookanakiri aamaako-wintariri, oiwarayi-tanaka pasini ipiraitari.

¹³ Irootaki isiyantari aamaako-wintariri ipiraitari, tima apatziro inintzi impinaitiri. Tira inkowa-pirotiri ipiraitari yaamaako-wintyaari.

¹⁴ Naakataki osiyariri kamiiithari aamaako-wintariri ipiraitari. Noyoyitziri naaka nopirapayi. Iyotana irirori.

¹⁵ Okimita iyopirotana naaka Asitanari, ari nokimi-tzitari naaka noyopiro-tziri irirori. Nosiniwintari naaka nopira-payi.

¹⁶ Tzimatsi pasini nopira kaari saikatsini aka. Ontzimatyii namayitajiri irirori aka. Ar-itaki inkimisanta-yitajina irirori. Tima aparoni inkantajyaa impiyotajyaa. Aparoni inkantajyaa aamaako-winta-jyaarini.

¹⁷ Tima nosinitakiro naaka nañaa-ntari napiitan-tajyaarori nañaaji. Irootaki itakotantanari Asitanari.

¹⁸ Tikatsi sintsitinani, naakataki sinitasitaincha. Otzimimotana nosintsinka nosinitantakari, irootaki napiitan-tyaarori nañaaji. Irokantakinari Asitanari nantiro.”

¹⁹ Ikanta ikimajiitaki Judá-iti okaratzi ikantakiri JesúS, tsiparyaa-wakajiitanaka ikarawijiitara.

²⁰ Tzimatsi oshiki kantanain-tsiri: “¿Paitama pikimisantan-tariri? Ikamaari-tatzii, irootaki isinkiwintantari.”

²¹ Tzimatsi pasini, kantatsiri: “Inkamaari-tatyimmi yoka airo iñaawai-tziromi iroka ñaantsi. ¿Kantatsima kamaari yisitako-takairi mawityaaki-witachari?”

Ikisaniinta-nakiri Judá-iti yoka JesúS

²² Aritaki kyaarontsi-tapaji. Ari yoimosirinkaitzirori tasorintsi-panko anta Aapatyaawiniki.

²³ Ari isaikitakari irirori Jesús tasorintsi-pankoki, yaniiwaitzi awisa-tapi-sitzi tasorintsi-panko ipaitai-tziro “Salomón-tapi-si.”

²⁴ Ari ipiyotzi-winta-paakari Judá-iti, ikan-tapaakiri: “¿Tsika-paitima pinkaratiro piñaa-sirin-kayitakina? Awiroka-rika Saipatzii-totaari, intsytyaa piiñaarontinaro.”

²⁵ Yakanaki Jesús ikantzi: “Aritaki nokaman-tawitakami awirokaiti, ti pinkimisantina. Okaratzi antakaa-yitakinari itasorinka Asitanari, añaakanta-piro-waitakiro kamiitha.

²⁶ Iro kantacha ti pinkimisanta-jiiti awirokaiti, ti pinkimi-takaantyaa awirokami nopira.

²⁷ Inkarati siyanajyaarini iyowaantitana nopira, noyotzitari naaka. Iyaayitana irirori-payi.

²⁸ Naakataki añaakaa-yitairini. Airo ipyaawaita, tikatsi aapitha-tinarini.

²⁹ Ikaratzi ipakinari Asitanari, tikatsira aapitha-tajinarini, iriitaki matairori yiriipirotzi, iriitaki anaako-piro-tanta-tsini.

³⁰ Itsipa-siritana Asitanari, kimiwaitaka aparonimi nonkantyaa.”

³¹ Ari yapiiwi-takaro Judá-iti yaawitanaja mapi inintzi ishimiirimi,

³² ikantanaki Jesús: “Tima oshiki kamiithari piñaako-takinari awirokaiti antakaa-kinari itasorinka Asitanari. ¿Tsikama otzimika pishimyaa-wintinari?”

³³ Ikantajiitzi Judá-iti: “Ti iro nonintanyaari noshimyaa-wintimiro kamiithari okaratzi

pantayi-takiri, iro noshimyaa-wintimi pithainka-tasorintsi-takiri Pawa. Tikatsi pimpaita-matsityaa awiroka, atziri pinatzii, iro kantacha pikimita-kaanta-waitaka Pawami pinatyii.”

34 Ikantzi Jesús: “Iroka osankina-takota Ikantakaan-taitsiri,

Naaka kantatsi: ‘Pawaiti pinajiitzi awirokaiti.’

35 Ari ayojiitziro Sankinarintsi-pirori, airo okanta antainkañaanitiro. Iriita-jaantaki Pawa paitakiri atziri-payi ‘Pawaiti’ ikaratzi iyotakaa-yitakiri iñaani.

36 ¿Paitama pikantan-tanari awiroka-payi nothainka-tasorintsitaki nokantaki naaka Itomi Pawa? Naakataiki iyoyaaki, ityaantakina nompoki kipatsiki.

37 Airorika nantayi-tziro naaka okaratzi yantziri Asitanari, airo pikimisanta-jiitzi.

38 Iro kantacha piñaakina nantayi-tziro, onkanta-wityaa airo pikimisantana naaka, iro pinkimisanti okaratzi notasonka-wintantayitaki, irootaki piyopiro-tanta-jyaari nowichaajari naaka Asitanari, iwichaajana aajatzi irirori.”

39 Ari yapiwi-tanaaro Judá-iti inintzi yaakaantirimi, iro kantacha Jesús isiya-pitha-tanakari.

40 Piyanaka Jesús katonkonta Pariñaaki. Ari isaikapaji tsika ikiwaatantaki pairani Juan.

41 Oshiki atziri jatasita-kiriri iñiiri Jesús. Ikantajiitzi: “Okantawitaka ti intasonka-wintantawityaa irirori Juan, iro kantacha okaratzi ikinkitha-takota-kiriri yoka atziri, iriipirori onatzii.”

42 Tima oshiki kimisanta-kiriri Jesús anta.

11

Ikamantakari Lázaro

¹ Tzimatsi aparoni mantsiyari paitachari Lázaro, iriitaki nampitarori Asinonkaapankoniki, itsipataro iritsiro, María aajatzi Marta.

² (Iroka María iritsiro Lázaro, irootaki saitanta-kariri kasankaari iitziki Awinkathariti, oshitan-tanaari oisi.)

³ Okanta iritsiro-payi Lázaro, okaimakaantakiri Jesús, okantziri: “Pinkatharí, imantsiyatatzii pitsipa-winthatani.”

⁴ Ikanta ikimawaki Jesús, ikantanaki irirori: “Iroka mantsiyarintsi ti owamaanti, ari iñiitirori itasorinka Pawa, aajatzi irasi Itomi.”

⁵ Tima itako-pirotani onatzii Jesús iroka Marta, María, aajatzi Lázaro.

⁶ Ikimawitaka ikamantai-tziri imantsiya-tatzii Lázaro, aikiro isaikana-kitzii okaratzi apiti kitaitiri anta.

⁷ Ipoñaa ikantanajiri iyomitaani-payi: “Thami ampiyaji iipatsitiki Judá-iti.”

⁸ Ikantajiitzi iyomitaani: “¡Yomitaanari! Owakira inintzi ishimimi Judá-iti anta, aikiro pinintatzii pimpiyanaji anta.” *

⁹ Ikantzi Jesús: “¿Tima osamani okanta aparoni kitaitiri? Ikaratzi aniiatsiri kitaipaiti, ti yantziwa-waityaa, tima tzimatsi kitainkari aka kipatsiki. †

¹⁰ Iriima aniiatsiri tsitini-paiti, yantziwa-waita, tima tikatsi kitainkari.”

* **11:8** Yomitaanari = Rabí † **11:9** aparoni kitaitiri = 12 hora

11 Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Makoryaaki atsipa-winthatani Lázaro, iro kantacha ontzimatyii nojati nopiriintajiri.” ‡

12 Ari ikantajiitzi iyomitaani: “Pinkatharí! Kimitaka iro yisitakotaji, tima imakoryaatzii.”

13 ikantawi-tatyaa Jesús kamaki Lázaro, iro kantacha ikinkithasiri-jiita iyomitaani iñaawinta-tziiro makoryaantsi.

14 Ari yoiñaaronta-nakiro Jesús, ikantzi: “Kamaki Lázaro.

15 Oshiki nonkimo-siritaki ti nosaiki anta, irootaki pinkimisanta-piro-tantyaari awiroka. Iro kantacha ontzimatyii ajati aminiri.”

16 Ikanta Tomás ipaitai-tziri “Tsipari”, iñaanatziri pasini iyomitaani-payi Jesús, ikantziri: “Thami ayaatanakiri, añaamatsiti airorika iwamaitajai aroka.” §

Iriitaki Jesús opiriintan-tatsiri, añaakaan-tantatsiri

17 Ikanta yariita-paaka Jesús, ikimapaki tzmaki okaratzi 4 kitaitiri ikitaitan-takariri Lázaro.

18 Ti intaina-piro owiro Asinonkaa-pankoní nampitsi Aapatyaawini. *

19 Tima oshiki Judá-ití pokayitain-tsiri yoimosirinkaro Marta aajatzi María ikamakira oyaariri.

20 Okimaki Marta ariitapaaka Jesús, jatanaki omonthaa-wakari. Irooma María irojatzi osaikaki pankotsiki.

‡ **11:11** makoryaantsi = maantsi § **11:16** Tsipari = Dídimo

* **11:18** ti intaina-piro = 3 kilómetro = 15 estadio

²¹ Okantawakiri Jesús iroka Marta: “¡Pinkatharí! Arimi pisaikimi awiroka aka, airomi ikami aariní.

²² Iro kantacha noyotzi naaka onkarati pinkampi-tiriri awiroka Pawa, aritaki imatakimiro.”

²³ Ikantziro Jesús: “Aritaki impiriintaji piyaariri.”

²⁴ Okantzi Marta: “Noyotzi naaka aritaki impiriintaji apaata owiraantyaaroni kitaitiri impiriintai-rika ikaratzi kamayitain-tsiri.”

²⁵ Ikantzi Jesús: “Naakataki opiriintan-tatsiri, naakataki añaakaan-tatsiri. Ikaratzi kimisanta-jinani naaka, onkanta-wityaa inkami, aritaki yañaaji.

²⁶ Tima inkarati añaayita-tsiri iroñaaka, ikaratzi kimisantaanari naaka, aritaki yañaaji inkamawi-tajyaa-rika. ¿Pikimisantziroma iroka?”

²⁷ Okantzi Marta: “Nokimisantzimi Pinkatharí, tima awiroka Saipatzlii-totaari, Itomi Pawa, pokaintsiri aka kipatsiki.”

Iiraapaaka Jesús tsika ikitaitakiri Lázaro

²⁸ Ari okaratzi okinkithawaitakaayiri Marta, jatanaki okaimiro María, irinto, okamanta-thata-paakiro, okantziro: “Ariitapaaka yomitaantaniri, ikaimimi.”

²⁹ Okanta okimawaki iroori, sintziini okatziyanaka, osiyasi-tanakari oñaawakiri Jesús.

³⁰ Tikiraata yariityaa Jesús nampitsiki, irojatzi isaikaki tsika omonthaa-wakari Marta.

³¹ Ikanta Judá-iti ikaratzi tsipata-karori owankoki María yoimosirinkiro, tima iñaawakiro sintziini okatziyanaka ojatanaki, iyaataa-jiiita-nakiro isiyakaantzi iraawai-tatyiiyaa kitataariki.

³² Okanta ariitapaaka María isaikaki Jesús, otyirowa-sitapaakari okantapaakiri: “¡Pinkatharí! Arimi pisaiki awiroka aka, airomi ikami aarini.”

³³ Ikanta iñaakiro Jesús irayimo-tapaakari María, ari ikantzi-tapaakari Judá-iti ikaratzi oyaatapaa-kirori, othonka-siryaanakiri irirori, antaro okatsitzimo-siri-tanakari.

³⁴ Ari isampita-nakiro, ikantziro: “¿Tsikama anta pikitataki-rika?” Ari ikantai-tanakiri: “Pimpoki Pinkatharí, piñiiri.”

³⁵ Ari Iiraapaakari irirori Jesús.

³⁶ Ari ikantajii-tanaki Judá-iti: “¡Piñiiri, oshiki itakotakari irirori!”

³⁷ Tzimatsi pasini Judá-iti kantanain-tsiri: “Iriwitaka yoka aminakairiri mawityaakiri, ¿paitama kaari yaminanta tsika inkinakairo airo ikamanta Lázaro?”

Yañaantaari Lázaro

³⁸ Ari yapiita-nakiro Jesús okatsitzimo-siri-tanakiri, ijatas-i-tanakiri tsika ikitaitakiri. Tima omoro-naki onatzii, antaro mapi ishipita-koitan-takariri.

³⁹ Ikantzi Jesús: “Pisirinkiro mapi.” Ari okantzi Marta, iritsiro kamaintsiri: “¡Pinkatharí! Kimitaka aritaki sankaaki, tima tzimaki okaratzi 4 kitaitiri ikamantakari.”

40 Ikantzi Jesús: “¿Tima nonkantimi aririka pinkimisantina aritaki piñaakiro itasorinka Pawa?”

41 Tima isirinkai-takiro mapi. Ari yaminanaki Jesús inkikitiki, ikantanaki: “Asitanari, nopaasoonki-tzimi awiroka, tima pikimakina.

42 Noyotzi ari pikanta-piintatyaa pikimana. Irootaki nokantan-tamiri inkiman-tyaari atziripayi ikaratzi piyotain-chari aka, irootaki inkimisantan-tyaari awiroka ontyaanka-kinari.”

43 Ikanta iñaawai-takiro iroka ñaantsi, ikaimanaki sintsiiñi ikantzi: “¡Lázaro! ¡Pisitowaji!”

44 Tima sitowapaji kamawitain-chari yoosatakaro manthakintsi irakoki aajatzi iitziki, irojatzi ipona-poro-takaro yankowi-tantai-tawakariri. Ikantzi Jesús: “Pankowi-ryaakotiri, ijataita.”

Ikamanta-wakaita iwa-kaantaitiri Jesús

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

45 Irootaki ikimisantan-tanakari oshiki Judáti ikaratzi jatantsiri itzipataro María, ikaratzi ñaakirori yantakiri Jesús.

46 Iro kantacha tzimatsi pasini Judá-iti jatasatikiriri Nasitantaniri-payi. Ikamanta-paakiri okaratzi yantakiri Jesús.

47 Irootaki yapatotan-tanakari Nasitantaniri-payi, aajatzi ijiwari Impira-tasorintsi-taari, tima iyosiitaa ipiyojiitaka iriipiroriiti, ikanta-wakaa-jiita: “¿Tsikama ankantyaaka? Oshiki iñiitakiri itasonka-wintantaki yoka atziri.

48 Aririka añaasi-mintha-tasityaari, aritaki inthonkakyaa inkimisantaitiri maaroni. Ari

impokaki ijiwariti-payi wirakocha, imporoka-paakiro tasorintsi-panko, yapirotakai maaroni arokaiti.”

⁴⁹ Tima iriiwitaka pairani ijiwari-piroti Impira-tasorintsi-taari paitachari Caifás, ikantanaki irirori: “Kimitaka ti piyojiiti awiroka.

⁵⁰ Ti pinkinkithasiri-jiityaa irootaki kamiithatatsini inkama-winta-tajai aparoni atziri, airo yapiro-tantai anampiki.”

⁵¹ Ikanta Caifás Impira-tasorintsi-pirori, iñaawai-takaakiri Pawa. Okantawitaka tí iyoti, iriitaki Jesús ikinkitha-takotaki inkamawintiri ishininka-payi.

⁵² Ti apatziro inkamawintairi Judá-ití, irootaki yapatotan-tajyaari maaroni itomiiti Pawa ikaratzí saikayi-taintsiri tsika-rika-payi aka kipatsiki.

⁵³ Aripaiti inintajiitaki ijiwariti Judá-ití iwa-kaantiri Jesús.

⁵⁴ Irootaki kaari inintan-tanaja Jesús intzipatanajyaari Judá-ití. Sitowanaki tsika inampiwi-takaro, jataki otzisi-masiki osaiki nampitsi paitachari Efraín. Ari isaikakaa-pajiri anta itsipayi-takari iyomitaani-payi.

⁵⁵ Irootaintsi yoimosirinka-paiti-tairo Judá-ití Anankoryaantsi, oshiki atziri jatatsiri Aap-tyaawiniki iwitsika-siri-yityaa.

⁵⁶ Oshiki yamina-mina-witai-takari Jesús, isampita-wakaa-jiita tasorintsi-pankoki, ikantzi: “¿Tsikama pikanta-jiitzi awiroka? ¿Arima impokaki irirori yoimosirinkajiita?”

⁵⁷ Ikanta Nasitantaniri-payi aajatzi ijiwari Impira-tasorintsi-taari-payi, ikantan-tayitaki:

“Tzimatsi-rika yotaintsini tsika isaiki Jesús, inkamanti, naakaan-tiriita.”

12

*Isaitan-taitari Jesús kasankaari
(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)*

¹ Tima oyotapaa-kityaa 6 kitaitiri yoimosirinkan-taityaarori Anankoryaantsi, jataki Jesús Asinonkaa-pankoniki, inampiki Lázaro yañaakaajiri.

² Okanta otsitiniityaanaki ari ikaimai-takiri Jesús yakyootiri itsipa-winthari-payi. Irootaki oyiitan-tatsiri Marta. Ari isaikitakari aajatzi Lázaro itsipatakari Jesús iwajiita.

³ Amakota-paaki María kasankaari. Oshiki owinaro iroka. Osaitan-takari iitziki Jesús. Oshitanta-tzimaitari oisi. Kasankainka okantanaka maaroni pankotsiki. *

⁴ Ikanta Judas Nampitsi-wiri, iyomitaani Jesús pithoka-sityaarini apaata, ikantanaki irirori:

⁵ “¿Paitama kaari ipimantai-tantaro iroka kasankaari? Ari aakimi oshiki kiriiki, iriitaki ampasityaaririmi asinonkai-nkari-payi.” †

⁶ Tira iro inkantan-tyaari Judas itakota-tyaari asinonkai-nkari-payi, kosintzi inatzii. Iriitaki owiiriri kiriiki, iro kantacha ikosita-piintziri kapichiini.

⁷ Ikantzi Jesús: “Piñaasi-tyaaro, irootaki okasiya-kaawintakinari aririka inkitai-takina apaata.

* **12:3** kasankaari = nardo; owinaroni = aparoni libra = 300 gramo † **12:5** oshiki kiriiki = 300 denario. Iriitaki ipinaitziriri antawai-tatsiri aparoni osarintsi.

⁸ Iriima asinonkain-kariiti irasi iwiro isaiki-motimi, irooma naaka kapichi-tapaaki nosaiki-motanajimi.

Ikamanta-wakaita iwaitiri Lázaro

⁹ Tima oshiki Judá-iti yotaintsiri ari isaiki Jesús anta Asinonkaa-pankoniki. Ijajiitanaki anta. Ti apatziro yaminiri Jesús aajatzi Lázaro, yañaakaajiri Jesús.

¹⁰ Iro kantacha ikamanta-wakaa-jiitaka ijiwari Impira-tasorintsi-taari inwiiri Lázaro.

¹¹ Iriitaki Lázaro kantakaan-takirori kaari yaripiro-tanta-naari Judá-iti ikaratzi kimisanta-najiriri Jesús.

Ariitaja Jesús Aapatyaawiniki

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

¹² Okanta okitaitita-manaji, oshiki atziri jataintsiri Aapatyaawiniki yoimosirinkiro Anankoryaantsi. Ari ikimajiitaki ikantaitzi: "Ariitapaaka Jesús Aapatyaawiniki."

¹³ Ichikajii-tanaki osiyarori kompirosi. Jaitijii-tanaki imonthaa-wakyaari, ikaimajiitzi ikantzi: ¡Korakitataiki awinkathariti!

¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri!

¡Iriitaki Awinkatharipirotajaari arokaiti Israel-iti! ‡

¹⁴ Ari iñaapaaki Jesús kiripiri ikyaakoitari, ikyaako-tanakari, tima iriitaki ikinkitha-takoititakari pairani Sankinarintsiki, ikantaitaki: §

¹⁵ Kisakowintoni-sató, airo pitharowa-jiitzi,

‡ **12:13** Korakitantsi awinkathariti = Hosana; Wairontsi

§ **12:14** ikyaakoitari = asnillo, asna

Pokataiki Piwinkathariti,
Ikyako-takari kiripiri ikyakoitari.

¹⁶ Tira inkimatha-wityaaro iyomitani-payi Jesús owakira ikimawakiro. Iro kantacha iwajinoka-sitan-taarori Jesús iwaniinkaro, aripaiti ikinkithasiri-jiitanaka, iriiwitaka Jesús isankina-takoitzti.

¹⁷ Tima oshiki ikinkitha-takoyi-tanajiro okaratzi iñaakiri atziri-payi itsipatakari pairani Jesús yañaakaan-taariri Lázaro.

¹⁸ Irootaki ijatanta-yitanakari atziri-payi imonthaa-wakari Jesús, tima ikimako-takiri yañaakairi kamawita-chari.

¹⁹ Iriima Nasitantaniri-payi ikanta-wakaa-jiitanaka irirori: “Piñaakiro, kimitaka airo imatziri itsinampairi. Paminiri, irootaintsi ijatasitiri maaroni.”

Ñaawaitzirori Iñaani Wirakocha Yamamina-tziri Jesús

²⁰ Tzimatsi wirakocha-payi ikonowakari ikaratzi jataintsiri yoimosirinka-jiita.

²¹ Ikanta wirakocha-payi itsitoka-paakari Felipe, poñaachari Simapankoniki nampitsi saikatsiri Tapowiniki. Ikantapaakiri: “¡Pinkatharí! Nonintzi noñiiri Jesús.”

²² Jatanaki irirori Felipe, ikamanta-paakiri Andrés. Apitiroiti ijatanaki, ikamantakiri Jesús.

²³ Ari ikantzi Jesús: “Monkara-tapaaka iwajinoka-sitan-tajyaarori iwaniinkaro Itomi Atziri.

24 Tima aparoni okithoki kaari sampiiki-tatsini aririka impanki-taitiro, asi owiro onkaramatsiti aparoni okithoki. Irooma aririka osampiikita-painti impanki-taitiro, aritaki iñiitajiro onkithoki-pirotaji. Omapiro.*

25 Tzimatsi-rika itakota-siwai-tachari yantayi-tziro ayimaniinta-siyitari, aritaki impyaasi-tajyaa. Iriima ikaratzi manintaironi ayimatan-tziri yantasi-waithaari aka kipatsiki, ikamawinta-naatyiilo yañaani-tanta-jyaari.

26 Tzimatsi-rika nintatsini nonkimi-takaantiri nompiratani, inkimita-kotyaanaro naaka. Tsikarika nosaikaji naaka, aritaki isaikita-jyaari irirori nompiratani. Tzimatsi-rika nokimita-kaari nompiratani naaka, iriitaki Asitanari kantakai-yaaroni impinka-thaitan-tyaariri apaataa.”

Ikamantakota Jesús iwamaitiri

27 “¡Antaroiti okantzimo-siri-takana iroñaaka! ¿Tsikama nonkantika? ¿Nonkantima: ‘Asitanari, piwatsinaryaako-siri-tajina?’ ¡Irootaki nopolkan-takari, nomonkara-tajiro!

28 Asitanari, piñaakantiro pitasorinka.” Ikimaitatzii ñaawaита-naintsiri inkitiki, ikantaitzi: “Noñaakan-takiro, iroñaaka napiitiro.”

29 Ikimaki atziri-payi piyotain-chari, ikantajii-tanaki: “Ookatha-rontsi onatzii.” Iro kantacha ikantzi pasini-payi: “Aparoni Maninkari ñaanata-kiriri.” †

30 Ikantanaki Jesús: “Ti apatziro naaka iñaanati, awiroka-payi iñaawawaiwintaki.

* **12:24** okithoki = trigó † **12:29** Wairontsi

³¹ Irootaintsi iñiitiri iwasankitaan-taiti aka kipatsiki, yiitsinampai-tairi pinkathari-wintziriri osaawi-satziiti.

³² Iro kantacha aririka iwatzika-koitakina aka kipatsiki, aritaki nonkaima-siri-tajiri maaroni.”

³³ Ari iiñaarontzirori Jesús tsika onkantyaa aririka iwamaitakiri.

³⁴ Ari yakajii-tanaki atziri-payi, ikantzi: “Ayojiitziro ikantai-tziri Ikantakaan-taitsiri: ‘Añaanita-tsiri inatzii Saipatzii-totaari.’ ¿Paitama pikantantari awiroka ontzimatyii iwatzika-koitairi Itomi Atziri? ¿Paitama Itomi Atziri?”

³⁵ Ikantzi Jesús: “Ainiro isaikimo-tanajimi ikantai-tziri ‘Kitainkari,’ apatziro isaikanaji kapichiini. Pinkimi-takaantiro paniitajimi okitainkatzi, airo omapokantami osiyarori tsitiniri. Tima inkarati aniiatsiri otsitini-kitzi, ti iñiilo tsika ikini.

³⁶ Pinkimisantajiri ipaitai-tziri ‘Kitainkari’ ainiro isaikimo-yitzimi, pinkimi-takotyaari irirori.”

Ti inkimisanta-jiiti Judá-iti

Ithonka-nakiro iñaawai-takiro iroka, sitowanaki Jesús. Ti iñaakan-tanajyaa.

³⁷ Okantawitaka oshiki itasonka-wintantaki Jesús inampiki ishininkapayi, ti inkimisanta-jiiti.

³⁸ Ontzimatyii omonkaratyaa isankina-takiri Kamantan-tzinkari Isaías, kantatsiri:
¡Pinkathari! ¿Itzimima kimisantironi añaani?
¿Itzimima iñaakakiri isintsinka Pawa? ‡

³⁹ Iroka pasini isankina-takiri Isaías, irootaki kaari ikimisantan-tajiita, ikantakiri pairani:

‡ 12:38 isintsinka = irako

40 Iriitaki Pawa mawityaaki-takaa-kiriri,
 Imasontzi-takaa-yitakiri,
 Irootaki airo yokichaa-tanta,
 Airo ikimatha-tantaro.
 Tima airo ikimisantai, airo nowawisaa-kotairi
 aajatzti.

41 Iro iñaawai-tanta-karori iroka Isaías, tima
 iñaasiritakitziro iwaniinkaro Jesús, irootaki
 ikinkitha-takotan-takariri.

42 Okantawitaka okaratzi kantain-chari, os-
 hiki Judá-iti kimisanta-najiriri Jesús, imatzita-
 nakaro pinkatharipayi. Iro kantacha ti inkaman-
 takotiro itharowantari Nasitantaniri-payi, airo
 imisitowan-taari ikyaa-piintzi tsika yapatota-
 piinta-jiita.

43 Ari okanta-tzimaitaka. Iriitaki ininta-
 pirotaki yaapatyii-yaari Nasitantaniri-payi, iri-
 ima Pawa, tira.

Jesús kantakotairini atziri-payi

44 Ari ikaimanaki sintsiiini Jesús, ikantanaki:
 “Inkarati kimisanta-jinani naaka, ti apaniro
 ikimisantina, ikimisantzi-takari otyaankanari.

45 Ikaratzi okitanari naaka, okimiwai-takaro
 iriimi yokityaami ontyaanka-kinari.

46 Irootaki nopolan-takari naaka, nonkim-
 tajaari ‘Kitainkari,’ nonkitainka-takotajiri
 osaawi-satzi. Airo isaikayitaji otsitini-kitzi
 inkarati kimisanta-jinani.

47 Ti iro nompokan-tyaari aka kipatsiki
 nowasankitaanti, nopolatzii nowawisaa-kotanti.
 Iro kantacha ikaratzi kimawitarori noñaani, ti
 inkimisanti, kaari naaka wasankitairini.

48 Tzimatsi-rika maninta-kinari, kaari kimisan-taironi noñaani, tzimaki owasankitairini. Kimiwaitaka iroka ñaantsi-payi okaratzí noñaawai-yitakiri atzirimí onatyíimi, irootaki wasankitaan-tatsini apaata, ipiyatha-waanti-taitakana.

49 Tima ti noñaawai-tasiwaityaa noninta-kaaniki. Iriitaki Asitanari ontyaanka-kinari, iriitaki kantakinari okaratzí nokanta-yitakiri aa-jatzi noyomitaan-tayitakiri.

50 Noyotziro naaka ikantakaan-tziri Asitanari, irootaki añaanita-kaanta-tsiri. Ari okantari, okaratzí nokanta-yitziri naaka, nothotyaa-tziiro okaratzí ikanta-jaanta-kinari Asitanari.”

13

Ikiwa-kiitziri Jesús iyomitaani-payi

1 Ari oyotapaaka aparoni kitaitiri yoimosirinkai-tziro Anankoryaantsi. Tima iyotaki Jesús monkara-tapaaka yookan-tyaarori kipatsika, irootaatsi ijataji intsipa-tapajyaari Asitariri. Antaro itakotakari ikaratzi kimisanta-kiriri, tima ari ikanta-piintatya itakotari irojatzi omonkara-tanta-paakari maaroni.

2 Tikira-mintha iwajiityaa, ikaaripiro-sirata-kai-takari Kamaari yoka Judas, itomi Simón Nampitsi-wiri, inintaki impithoka-sityaari Jesús.

3 Tima iyotzi Jesús iriitaki Pawa ontyaanka-kiriri. Iyotzitaka aritaki ijatai intsipa-tapajyaari Pawa, tima iriitaki Iriri, iriitaki sintsi-piro-takairiri.

⁴ Ikanta iwajiitara, ari ikatziya-nakari Jesús, isapoka-nakiro iithaari, iwathaki-tanakaro aparoni manthakintsi.

⁵ Ipoñaa yaaki nijaa isaitakiro kiwaako-mintotsiki. Ikiwa-kiiyitakiri iyomitaani, ishitanta-tzimaitari^{*} iitziki manthakintsi iwathaki-takari.

⁶ Iro inkiwakii-tantyaaririmi Simón Pedro, ikantanakiri: “¡Pinkatharí! ¿Awirokama kiwakii-tinani?”

⁷ Ikantzi Jesús: “Ti pinkima-thatiro iroñaaka okaratzi nantziri, iro kantacha aritaki pinkima-thatairo apaata.”

⁸ Ikantzi Pedro: “¡Ti noninta-tzimaityaa pinkiwa-kiitina!” Ikantzi Jesús: “Airorika nokiwakii-tzimi, tira paapatyiina.”

⁹ Ikantzi Simón Pedro: “¡Pinkatharí! Airo pikiwakii-tasitana, pinkiwina maaroni nakoki aajatzi noitoki.”

¹⁰ Ikantzi Jesús: “Ikaratzi thonkakirori ikaata apatziro inintziro inkiwakii-tyaa, tima aritaki kitijiitaki maaroni. Aritaki kitijii-takimi awiroka-payi, okantawitaka ti maaroni pinkiti-siri-jiiti.”

¹¹ Tima iyotakiri Jesús itzimi pithoka-sityaarini, irootaki ikantan-takari: “Ti maaroni pinkiti-siri-jiiti.”

¹² Tima ithonkakiro ikiwakii-yitakiri iyomitaani-payi, ikithaa-tanaaro iithaari, saikapaji tsika iwajiita, ikantziri: “¿Pikimathatakiroma awiroka-payi okaratzi nantakiri?”

¹³ Tima pikanta-piintakina awiroka-payi ‘Yomitaanarí, Pinkatharí.’ Omapiro pikantanari

* **13:5** Kiwakii-taantsi

awiroka-payi, naakataki.

¹⁴ Tima naaka 'Yomitaan-tatsiri,' naaka 'Jiwari'. Iro kantacha nosiyakari ompirataari nokiwakii-yitakimi, ari pinkimi-tanajyaari awiroka-payi pinkiwakiita-wakaa-jiityaa.

¹⁵ Aritaki noñaaka-kimirori naaka tsika ikantai-tziro, irootaki pimayita-najiri awiroka-payi.

¹⁶ Tira añii pinkatha-tirini ompirataari yanaakotiri ompiratariri impinka-thaitiri. Tira añii aajatzi tyankaari yanaakotiri otyaankiriri. Omapiro.

¹⁷ Aririka pinkima-thata-najiro iroka, aririka pantayi-tanajiro, kimosiri-wintaari pinatyii.

¹⁸ Iroka nonkantimiri, iro kantacha, ti maa-roni nonkanta-kotimi. Tima noyotziri naaka ikaratzi noyosii-yitajiri. Ari omonkara-tyaari Sankinarintsi-pirori, ikantaitaki:

Yoka akyoota-kinari naaka, iriitaki pithoka-sityaanani.

¹⁹ Nojiwatatzimiro iroñaaka nokaman-tzimiro, tima aririka omatakyaa, irootaki pinkimisanta-piro-tantyaanari 'Naakataki'.

²⁰ Tzimatsi-rika aapatyii-yaarini notyaankani, naaka yaapatyaaaka. Tzimatsi-rika aapatyii-yaanani naaka, iriitaki yaapatyaaaka ontyaankinari."

*Ikamantantzi Jesús iriitaki pithoka-sityaarini
Judas*

(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

²¹ Ari ikaratakiro iñaawintakiro iroka-payi, antaro okatsitzimo-siri-tanakiri Jesús. Ikantzi:

“Pikarajiitaki awiroka aka tzimatsi aparoni pithoka-sityaanani. Omapiro.”

²² Ari yamina-wakaanaka iyomitaani-payi, ti iyoti itzimi iñaawintziri.

²³ Ikanta itako-pirotani iyomitaani Jesús, oshinta-kiriri isaikaki iwajiita.

²⁴ Ikamanta-thatanakiri Simón Pedro, ikantziri: “Pisampitiri itzimi iñaawinta-kotziri.”

²⁵ Ari itsitoka-nakari okaakiini Jesús, ikantziri: “¡Pinkatharí! ¿Tsikama itzimika pithoka-sityaamini?” †

²⁶ Ikantzi Jesús: “Itzimi-rika aawakironi nashitakiri kapichiini yatantaitari, iriitaki.” Yashitaki Jesús kapichiini yatantaitari, ipakiri Judas Nampitsi-wiri, itomi Simón.

²⁷ Ikanta iwawakaro Judas yatantaitari. Ari ikaaripiro-siri-takaa-nakiri Kamaari. Ikantziri Jesús: “¡Judas! Pantiro sintziini pikinkisirii-tzitakari.” ‡

²⁸ Iro kantacha tikatsi aparoni ikaratzi iwajiita kimatha-tirini Jesús opaita ikantan-tariri.

²⁹ Isiyakaan-tatzii ikantatziiri: “Pijati pamananti aimosirinkyaa.” Tima iriitaki Judas owiriri kiriki. Isiyakaantzi pasini-payi, ikantatziiri: “Pijati pamananti ampayitiriri asinonkai-nkari.”

³⁰ Ikanta ithonka-nakiro iwanakaro Judas yatantaitari, jatanaki. Aritaki tsitini-tanaki.

† **13:25** okaakiini = iniiki ‡ **13:27** Kantako-tachari aka “ikaaripiro-siri-takaa-nakiri Kamaari” ti iro kantakaan-tironi iwawakaro Judas owaritintsi, ikaaripiro-siri-tanta-nakari, iriitaki kantasi-takarori ikaaripiro-siri-tanta-nakari.

Owakirari Ikantakaan-taitsiri

³¹ Aritaki jatanaki Judas, ikantzi Jesús: “Monkara-tapaaka iroñaaka iwajinoka-sitan-tajyaarori iwaniinkaro Itomi Atziri. Ari iñiitairori aajatzi iwaniinkaro Pawa.

³² Aririka iñiitajiro iwaniinkaro Pawa, iñiitai-tyaaro aajatzi iwaniinkaro itomi, iriitaki Pawa ñaakantaironi. Iroñaakata-jaantaki iñaakantiro.

³³ Notomiiti, kapichi-tapaaki nosaiki-moyita-najimi. Oshiki pamina-mina-witajyaana, airo piñaajina. Iro kantacha aritaki nokantzi-takari ashininka-payi Judá-iti, irojatzi napiitz-tyaamiri nonkantimiro awirokaiti: ‘Airo pimatziro pijatai tsika nosaikai naaka.’

³⁴ Iroka owakirari nokanta-kaantsiri: ‘Ontzimatyii pintakota-wakai-yitajyaa. Nokimita naaka notakoyitami, ari pinkimi-tanajyaari awirokaiti, pintakota-wakai-yitajyaa.’

³⁵ Aririka pintakota-wakaa-najyaa awirokaiti, ari iyoitaimi maaroni awiroka-yitaki noyomitaani.”

Ikiinkithatakotziro Jesús imanakotiri Pedro

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

³⁶ Ikanta Simón Pedro isampita-nakiri Jesús: “¡Pinkatharí! ¿Tsikama pijatika?” Ikantzi Jesús: “Tsika anta nojati naaka, airo okantzi piyaatina iroñaaka, irooma apaata aritaki onkantaki piyaatina.”

³⁷ Aikiro isintsi-tatzii Pedro, ikantzi: “¡Pinkatharí! ¿Paitama airo okantanta noyaatimi iroñaaka? ¡Aritaki nosiniwinta-kyaaami naaka!”

38 Ikantzi Jesús: “¿Omapiroma pisini-wintyaana? Tikira-mintha iñiita waripa, mawasatzi pinkanti: ‘Ti noyotiri Jesús.’ Omapiro.”

14

Isiyaro Jesús Awotsi Yariitan-taitari Asitairiki

1 “Airo piwasiri-waijiita. Pawintyaari Pawa, pawintyaana aajatzi naaka.

2 Anta iwankoki Asitanari tzimatsi oshiki tsika anampita-pajyaaro. Airomi otzimi, airo nokantzimi nojataji nowitsika-pajimi tsika pinampiyitapa-jyaaro awirokaiti.

3 Aririka nojataji, nowitsika-yitajimi tsika pisaikaji. Impoña nompiya-sitajimi, naakata-jaantaki aanajimini. Pisaika-yitaji tsika-rika nosaika-jaantaji naaka.

4 Piyojii-tziro awirokaiti awotsi ijatantaitari tsika nojataji naaka.”

5 Iro kantacha ikantanaki Tomás: “Pinkathari, ti noyojiiti tsika pijati. ¿Tsikama nonkantyaa noyotan-tyaarori awotsi?”

6 Ikantzi Jesús: “Naakataki Awotsi, Iripipori, Añaantsi. Apatziro impampitha-wookitaitina naaka, aritaki yariitai-takyaa isaiki Pawa, Asitairi.

7 Ari piyopiro-tajinami naaka, aritaki piyotairimi Asitanari. Ari piyomai-tyjari iroñaaka, tima iriitaki piñakiri.”

8 Ikantzi Felipe: “Pinkatharí, intsityaa piñaakainari Asitamiri. Tima tikatsi pasini nonintziri.”

9 Ikantziri Jesús: “Felipe, aritaki osamani-taki notsipa-yitakami awiroka-payi, ¿tikirama piyotina? Ikaratzi ñaakinari naaka, iñaakiri Asitanari. ¿Paitama pikantantari: ‘piñaakainari Asitairi’?

10 ¿Tima pinkimisantina ari nokaratziri Asitanari, ari ikaratana irirori? Okaratzi nokanta-yitziri, tira naaka nintakaa-sityaaroni noñaawintimiro. Iriitaki Asitanari tsipa-siritanari, iriitaki antakaa-yitanarori yanta-wairi.

11 Pinkimisantina nokantakimi ari nokaratziri Asitanari, ari ikaratana irirori. Okompitzimotami-rika nokanta-kimiri, pinkimisantinami piñaakina notasonka-wintan-tayitaki.

12 Inkarati kimiranta-jinani naaka, ari inkimita-jyaana naaka intasonka-wintan-tayitaji. Aritaki imapiro-tanakiro intasonka-wintanti, anaanakiro okaratzi iñaakoi-takinari naaka, tima irootaintsi nojataji naaka nontsipatapajyaari Asitanari. Omapiro.

13 Onkarati pinkami-yitajinari awirokaiti paw-intaajana, aritaki nokantakimiro. Irootaki ikimosiriwintan-taityaariri Asitanari, iñiitiro-rika okaratzi itasonka-wintan-tayitaki Itomi. *

14 Onkarati pinkami-yitajinari awirokaiti paw-intaajana, aritaki nokantakimiro.”

Ikasiya-kaitairi Tasorinkantsi

15 “Aririka pintako-tajyaana, aritaki pinkimisantairo nokanta-yitzimiri.

16 Aritaki nonkampi-tajiri Asitanari intyaankaimi pasini Ookaka-win-taimini,

* **14:13** Wairontsi

¹⁷ Tasorinkantsi-pirori inatyii, iriitaki tsipata-piinta-jyaamini. Iriima osaawi-satziiti airo itsipatari irirori, tima ti iñiiri, ti iyotiri. Irooma awirokaiti piyojii-tziri, isaikimo-taimi, iriitaki tsipa-siri-tajyaamini.

¹⁸ Airo pikimitari miritzi yookai-tziri, aritaki nompiyi nontsipा-rajyaami.

¹⁹ Irootaintsi, airo iñaayitaana osaawi-satziiti. Iro kantacha awirokaiti aritaki piñaayi-tajina, añaanita-tsiri pinkanta-yitajyaa, tima añaanita-tsiri nonatzi naaka.

²⁰ Aripaiti piyoiitaji notsipা-siritari Asitanari, aajatzi awirokaiti pitsipa-siritana, ari nokimitari naaka notsipা-siri-tajami awirokaiti.

²¹ Inkarati kimisanta-jinani, iñaakan-tziro iroopirori itakotana. Irootaki intakotan-tajyaariri Asitanari, aajatzi naaka nontakotajyaari, aritaki noñaaka-yitajyaa.”

²² Ikanta Judas (kaari Nampitsi-wiri) isampitanakiri: “Pinkatharí, ¿Paitama piñaakan-tajyaanari naakaiti, airo piñaaka-yitaari pasinipayi?”

²³ Yakanaki Jesús: “Ikaratzi itakotanari naaka, ikimisanta-waantitana. Irootaki intakotan-tajyaari Asitanari. Ari nokaratziri Asitanari nontsipा-siri-yitajyaa yokapayi.

²⁴ Iriima kaari itakotyaanani, ipiyatha-waanti-takana. Ti naaka yotasiwai-tyaaroni okaratzi nokanta-yitakimiri, Tima asitanari ontyaankakinari iriitaki oyotakaa-yitaki-narori.

²⁵ Nokaman-tatziimiro iroka-payi ainiro nosaiki-moyitzimi.

26 Iriima Tasorinkantsi, Ookakaa-wintimini, intyaankimiri Asitanari impoyii-tyaanani, iriitaki yomitaa-paaki-mironi maaroni, inkinkithasirita-kayimiro okaratzi nokantayitakimiri.

27 Kamiitha pisaika-yitaji. Iro kantacha ti noñaawinta-tyiiro tsika okanta isaikakaantzi osaawi-satzi-payi. Naaka matzirori pisaikan-tajyaari kamiitha. Airo piwasiri-waitasita, airo pitharowa-siwaita.

28 Aritaki pikimayi-takina nokantaki: 'Irootaatsi nojataji, iro kantacha aritaki nompiya-sitajimi awiroka-payi, ari ankarataji asaikayitaji.' Ari pintako-piro-tyaanami, airomi piwasiri-waitami nookayi-tanajimira, aritakimi pinkimo-siri-winta-kinami piyotaki nojatatyyii Asitanariki, anaatai-kinari natzirita-paintzira.

29 Nokaman-tzita-tyaamiro iroñaaka, aririka omayitakyaa, pawintyaana naaka.

30 Airo nokinkitha-waita-kayi-taami, tima awotsikitaki Kamaari pinkathari-wintan-tatsiri kipatsiki. Tima ti impinkathari-wintina naaka.

31 Iro kantacha ontzimatyii nonkimisantajiri Asitanari, irootaki iyotantyaari atziri-payi notakotari naaka Asitanari, nantziniri okaratzi ikantanari irirori. Pinkatziya-yitanaji. Thami ajataji."

15

Ikimitaro Jesús oponkitzi-pirori pankirintsi

¹ Aikiro ikantana-kitziri Jesú斯 iyomitaani-payi: "Naaka kimitarori oponkitzi-pirori pankirintsi. Iriima Asitanari ikimitari pankitzirori.

² Airorika okitho-kitzi nochiwatha, ichikiro asitarori. Irooma kithoki-tatsiri, iwamiithachiwo-tziro, ikaankiityaa-kotziro onkithoki-piro-tantyaari.

³ Tima kaankiityaa-koyitakimi iroñaaka awirokaiti, okantakaami ñaantsi-payi nokaman-tayita-kimiri.

⁴ Tima ti okithokitzi aparoni ochiwotha pankirintsi chiworyaa-thata-tsiri, ontzimatyii oshookan-tyaaro oponkitzitha. Ari okimitari airorika poisokirotana naaka, airora okantzi pantayi-tajiro kamiithari.

⁵ Naaka kimitakarori oponkitzi pankirintsi, irooma awirokaiti pikimitakaro nochiwatha-payi. Tima inkarati oisokiro-tanari naaka, ari nokimi-tzita-kariri irirori, kimiwaitaka onkithoki-piro-taimi. Airorika pitsipa-siritana naaka, airo pimatziro pantirimi.

⁶ Ikaratzi kaari oisokiro-tyaanani naaka, ari nookayitanajiri. Ari inkimita-jyaaro kamachiwo-thata-tsiri pankirintsi, yaitziro intayiitiro.

⁷ Oisokiro-rika piwayitajina, piriipiro-wintanajiro okaratzi noyomitaa-yitakimiri, aritaki ikantakimiro Asitanari onkarati pinkami-tajiriri.

⁸ Aririka pisiya-kota-kyaaro kithoki-piro-tatsiri pankirintsi, aritaki iyoitajimi awiroka noyomitaani. Irootaki impinka-thaitan-tyaariri Asitanari.

⁹ Oshiki notakoyi-takami awirokaiti, nosiyakari Asitanari itakotana naaka. Panintaa-

waita-jyaaro notakoyi-taami.

¹⁰ Aririka pinkamai-tanajyaaro pinkimisan-tairo nokanta-yitakiri, ari panintaa-waita-jyaaro nitakotami, nokimitajiro naaka nokimisantziri Asitanari nanintaa-waitaro itakotana.

¹¹ Iro nokamantan-tamirori iroka-payi pinkimo-siritan-tajyaari maaroni awirokaiti, nokimitajiro naaka.

¹² Iroka noñaani nokantzi: Ontzimatyii pintakota-wakai-yitajyaa nokimitajiro naaka nitakoyi-taami awirokaiti.

¹³ Tzimatsi-rika atsipiwin tariri inkamawintiri yaapatyaaani, iñaakan-tatziiro itako-piro-tanta.

¹⁴ Naapatyaani piinayitaji awirokaiti, aririka pantayi-tanajiro okaratzni nokantzimiri.

¹⁵ Ari okarata-paaki nokimita-kaantami ompirataari, tima aparoni ompirataari ti iyotiro okaratzni yantziri ompiratariri. Awiroka naapatyaani-payi iroñaaka, tima nonkaman-tajimiro maaroni ikamanta-kinari Asitanari.

¹⁶ Ti awirokaiti yosiitinani, naaka oyosiiyi-tajimi awirokaiti. Naakataki ontyaanka-yitakimi tsika-rika-payi, pinkimi-takota-jyaaro pankirintsi kithoki-piro-tatsiri. Irootaki imatantyaamirori Asitanari ompaityaa-rika pinkami-tinari pawintaajana. *

¹⁷ Iroka noñaani nokantzimiri: Ontzimatyii pintakota-wakai-yitajyaa.”

Inkisaninta-nakimi osaawi-satziiti

* **15:16** Wairontsi

18 “Aririka piñaayi-takiro inkisa-niinta-yitanakimi osaawi-satziiti, pinkinkithasiritiro ari ikantai-takina naaka ikisa-niinta-waitai-takina.

19 Irojatzimi pisiyakoytyaari osawi-satziiti, aritaki intakoyi-takyaamimi, ikimita-wakaa irirori itakota-wakaa-jiita. Iro kantacha noyosi-yitajimi naaka, irojatzi pikimiyi-witari osaawi-satziiti, irootaki ikisaniintan-tamiri. Osiyawai-takaro iroñaaka kaarimi awiroka osaawi-satziiti.

20 Pinkinkithasiritiro nokantzi-takamiri: Tira añii pinkatha-tirini ompirataari yanaakotiri ompiratariri impinka-thaitiri. Ari inkantai-timiri awirokaiti inintaiti iwaitimi, ikimitai-takina naaka. Ikaratzi kimisanta-waanti-takinari naaka, aritaki inkimisanta-yitaimi awirokaiti.

21 Irootaki inintai-tantyaari iwaitimi, tima awirokaiti noyomitaani-payi. Tima onkanta-kaantiro aajatzi ti iyotajina Pawa ontyaankakinari aka.

22 Airo otzimayi-tzimi iyaaripirotani yokaiti, airo nopokimi noyomitaa-yitajiri. Iro kantacha airo okantaji iroñaaka yookakaa-winta-jyaaro iyaari-pironka.

23 Ikaratzi kisaniinta-kinari naaka, ikisaniintzi-takari Asitanari.

24 Airo otzimimi iyaaripirotani, airo notasonka-wintzi-motzirim iñaanta-karori kaari iñaapiintaitzi. Okantawitaka iñaayitakiro, aikiro ikisaniinta-tyaana naaka, ikisaniintzi-takari aajatzi Asitanari.

25 Iro kantacha, irootaki omonkara-tantyaari sankinarintsi, kantatsiri:

Ikisaniinta-siwai-taitakana.

26 Iro kantacha aritaki notyaanka-jimiri

Tasorinkantsi ‘Ookaka-wintatsiri’ poñaachari tsika isaiki Asitanari. Iriitaki iyosirita-kaimini, irijatzi kinkitha-takota-jinani kamiitha naaka.

²⁷ Tima kamiitha pinkinkitha-takoyi-tajina awirokaiti, tima pitsipata-piintakana owakira itantana-karori.”

16

¹ “Iro nokanta-yitan-tamirori iroka-payi, airo piwashaantantaro pawintaa-siri-tyaana.

² Tima airo isinitai-tzimi pinkyaa-yitaji tsika yapatota-piintaita. Aritaki iwamaitakimi, iñaajaanti yantatziiiniri Pawa kamiithari.

³ Irootaki yantantarori, tima ti iyotajiri Asitanari, ti iyotina aaajatzi naaka.

⁴ Iro kantacha nokaman-tzita-tyaamiro iroka, tima aririka omayitakyaa apaata, pinkinkithasirityaa aritaki nokaman-tzita-kamiro.”

Yantakaan-tziri Tasorinkantsi

“Tira nonkaman-tzityaamiro owakiraini, tima irojatzi notsipa-yitami.

⁵ Iro kantacha jatakina iroñaaka nontsipa-tapajyaari ontyaanka-kinari. Tikatsi aparoni sampitinani, inkanti: “¿Tsikama pijatajika?”

⁶ Apatziro piwasiri-jiita pikimakina nokaman-takimi.

⁷ Pinkimi nonkaman-timiro iroopirori. Iro kamiitha-tzimo-timini awirokaiti nojataji. Tima airorika nojataji, airo ipoki paitachari ‘Ookaka-wintatsiri’ intsipa-siri-tajyaami. Irooma aririka nojataji, naaka tyaanka-pajirini.

⁸ Aririka impokapaaki Tasorinkantsi, iriitaki oiñaaronta-paaki-niriri ikinkithasiri-waitari osaawi-satzi, tima inkina-waitashitaka ikinkithasiri-takotziro tsika okantakota kaari-pirori, tsika okantakota kamiitha-siri-taantsi, tsika okantakota mishakowintaantsi.

⁹ Ari iyotakaa-yitajiri kaari-pirori onatzii airorika ikimisantaitana naaka.

¹⁰ Ari iyotakaa-yitajiri irootaki kamiitha-siri-taantsi, nowamiitha-siri-tantzi naaka, tima aririka nojataji isaiki Asitanari airo iñiitaana.

¹¹ Ari iyotakaa-yitajiri tsika okantakota mishakowintaantsi, tima aritaki imishakow-intakiri Asitanari pinkathari-wintziriri osaawi-satzi.

¹² Tzimatsi oshiki nonkantimiri, iro kantacha aritaki anaanakimi okaratzi nokanta-yitakimiri, airo pikimatha-tziro iroñaaka.

¹³ Aririka impokaki Tasorinkantsi, iriitaki yotakaa-paaki-mironi maaroni iroopirori. Airo iñaawai-tasitaro inintayi-tziri irirori, ikamantan-tairo okaratzi ikantziriri Asitariri. Iyotakaa-jimiro onkarati awisatsini apaata.

¹⁴ Iriitaki kimajinani noñaawaitiro, iwawisayi-maityaamiro awirokaiti, ari iyoitajirori nowani-inkaro.

¹⁵ Tima okaratzi iyotanitari Asitanari, iro-jatzi noyotanitari naaka. Irootaki nokantantari: ‘Iriitaki kimajinani noñaawaitiro, iwawisayi-maityaamiro awirokaiti.’ ”

Piwasiri-tarika, aritaki pinkimo-siri-yitaji

¹⁶ “Kapichi-tapaaki airo piñaayi-taana, iro kantacha aririka osamani-witakyaa kapichiini

aritaki piñaajina. Tima nojatatyii naaka isaikira Asitanari.”

¹⁷ Ari isampita-wakaanaka iyomitaani, ikantzi: “¿Paitama ikantako-tziri? Ikantayi-takai kapichi-tapaaki airo añaayitairi, iro kantacha aririka osamani-witakyaa kapichiini aritaki añaajiri, tima ijatatyii isaikira Asitariri.

¹⁸ ¿Paitama ikantako-tziri ‘kapichi-tapaaki?’ Ti ankimathatiro paita ikantako-tziri.”

¹⁹ Ari iyotaki Jesús inintajii-tatzii isampitiri iyomitani-payi, ikantanakiri: “Nokanta-jiitakimi: ‘Kapichi-tapaaki, airo piñaayi-taana, iro osamani-witakyaa kapichiini aritaki piñaajina.’ ¿Irootakima pisampita-wakaa-wintari?

²⁰ Pinkimi nonkantimi. Oshikira piraawai-tajyaa, piwasiri-waitajyaa awiroka-payi. Iriima osaawi-satzi-payi oshiki inkimo-siri-jiiti. Omaw-itakyaa piwasiri-jiityaa awiroka-payi, aritaki piñaajiro apaata pinkimo-siri-yitaji. Omapiro.

²¹ Aririka ontzimaa-nitzimati aparoni kooya, okimaatsi-waita. Iro kantacha aririka intzimaki iinchaaniti, ompyaako-tanakiro okimaatsi-waitaka, oshiki onkimo-siri-wintiri iinchaanikit.

²² Ari pikantakari awirokaiti iroñaaka, oshiki piwasiri-waitaka. Iro kantacha aririka nompiya-sitajimi, oshiki pinkimo-siri-tanaji, tikatsi owasiri-takaa-jyaamini.

²³ Apaata aririka omonkara-tajyaa nokantakiri tikatsi pisampi-tinari naaka. Tima iriitaki Asitanari opayitaji-mironi ompaityaa-rika pinkamitajiriri, tima pawintajana naaka.*

* **16:23** Wairontsi

24 Pamana-piintziri Asitanari pikowako-tziri opaiyita-rika, pikampi-tasiwai-takari. Irooma iroñaaka aririka pinkowa-kotajiri, pawintaa-jyaana naaka. Aritaki pinkantyaa pinkowakota-piintajiri, aritaki imatakimo, irootaki pinkimosi-pirotan-tajyaari.”

Noitsinampaakiro naaka osaawi-sato

25 “Nosiyakaa-winta-tziimiro okaratzi nokinkithata-kayimiri. Iro kantacha irootaintsi omonkara-tajyaa airo nosiyakaa-winta-jimiro, koñaaroini noñaawinta-jimiri Asitairi.

26 Apaata awiroka-payi kamitairini Asitanari opaiyita-rika, tima naaka pawintaa-yitaja. Tira naaka kamita-kowinta-jimini awiroka-payi.

27 Tima intakoyi-taami Pawa. Irootaki itakotan-taamiri, tima pintako-yitajana naaka, pikimisantakina nopoñaaro naaka isaiki Pawa.

28 Nopoñaaka isaiki Asitairi nopolan-takari aka kipatsiki. Iroñaaka nooka-najiro kipatsi nojataji isaiki Asitairi.”

29 Ikantajiitzi iyomitaani: “Iroñaaka koñaatanaki pikinkitha-takotziri, ti pisiyaka-winta-waitiro.

30 Noñaakimi iroñaaka piyotziro maaroni, ti onkowa-jaantyaa impaityaa sampitimini, piyotziro ikinkithasiri-taitari. Irootaki nokimisan-tantari omapiro pipoñaaka isaiki Pawa.”

31 Ikantzi Jesús: “¿Kimisanta-yitajimima iroñaaka?”

32 Irootzi-mataki iroñaaka pisiyayi-tanaki aparo-payi, pinkinayiti tsika-rika, ari pookanakina apaniroini. Iro kantacha titzimaita nosaiki apaniro, itsipatana Asitanari.

³³ Nokaman-tatziimiro iroka-payi piñaantyaarori kamiitha pisaiki pintsipa-tyaana naaka. Aka osaawiki, oshiki pinkimaatsi-waityaari awirokaiti. Iro kantacha, pisintsi-siriyiti. Tima noitsinampaakiro naaka osaawisato-payi."

17

Yamana-kotziri Jesús Iyomitaani-payi

¹ Ikaratakiro Jesús ikinkitha-waita-kairi iyomitaani-payi, aminanaki inkikitiki, ikantanaki: "Asitanarí, monkarata-paaka piñaakan-tajyaariri atziri-payi iwaniinkaro pitomi, iñaakan-tairo irirori pitomi piwaniinkaro awiroka.

² Awirokataki owakiriri ipinkathari-wintan-takariri maaroni atziri-payi, irootaki yañaayitan-tajyaari ikaratzi pasita-kaakariri.

³ Aririka iyotajimi apatziro Pipawa-pirotzi awiroka, aririka iyotajiri pintyaankakiri Saipatzii-totaari Jesús, aritaki yañaayitaji.

⁴ Nomatakiro noñaakan-takiro piwaniinkaro aka kipatsiki, nothotyaakiro pikanta-kinari nantiro.

⁵ Asitanarí, nonintzi nontsipata-jyaami iroñaaka, aritaki ankarati añaayitairo awaniinkaro, akimita pairani tikira-winthia awitsikiro kipatsi.

⁶ Tima piyosiitajiri osaawi-satzi ikaratzi pasita-kaajanari naaka, noyomitaa-yitajiri tsika pipaita awiroka. Awiroka asitzi-takariri pairani, iriitaki pasita-kaajanari naaka. Nomatakiri nokimisanta-kaajiri piñaani.

7 Irootaki iyotantari iroñaaka, okaratzi noyotanitari naaka, awirokataki oyotakaa-yitanarori.

8 Tima noyomitaa-yitajiri okaratzi piyotakayinari, ikimisanta-yitanaji iriroriiti. Ikinkithasiritanaja omapiro nopoñaaro pisaiki awiroka, ikimisanta-yitanaji awirokataki ontyaanka-kinari.

9 Irootaki nokamita-kowintan-tariri naaka yokaiti. Kaari nonkamita-kowinti nampitasiwaitarori kipatsiki, apatziro nokamita-kowintziri ikaratzi pasita-kaanari, tima awirokataki asiyitariri.

10 Tima inkarati nasitari naaka irijatzi pasitari awiroka. Ikaratzi pasitari awiroka irojatzi nasitari naaka. Iriiyitaki oñaakan-tayitariori nowaniinkaro.

11 Airo nosaikanaji aka osaawiki, nojataji nontsipata-pajyaami awiroka, irooma yokapayi aikiro isaikana-kitzii. Asitanari Tasorintsi, paamaako-wintyaanari, pimatan-tyaari pisintsinka pipakinari naaka pairani, irootaki iwichaa-wakaan-tyaari, akimita-wakaa aroka. *

12 Tima ainiro notsipata-yitari aka osaawiki, naamaako-wintantari pisintsinka pipakinari. Tikatsi pyaasi-waita-chani. Apatziro inkantakaiyaaro ipaitai-tziri 'Otomí pyaasi-itaantsi,' iriitaki monkarata-kaiyaaroni ikinkithatai-takiri Sankinarintsi-piroriki.

13 Iro kantacha iroñaaka nojataji pisaikinta awiroka. Irootaki nokantan-tayitarori iroka-payi ainiro nosaiki aka osaawiki, irootaki inkimitantyaanari inkimo-siri-jiiti kamiitha yokapayi.

* **17:11** Wairontsi

14 Noyomitaa-yitajiri piñaani, irootaki ikisaniintai-tanta-nakariri, tima ti isiya-najyaari osaawi-satzi-payi. Nokimita naaka ti osaawi-satzi nonatyii.

15 Ti nonkowa-kotimi paayitajiri isaikira aka osaawiki, apatziro paamaako-winta-jyaari ikaaripirota-kaitziri = kari.

16 Nokimita naaka ti osaawi-satzi nonatyii, aajatzti yokapayi ti isiyana-jyaari osaawi-satziiti.

17 Pinkanta-kaiyaaro awiroka pasitan-tajyaariri iroopiroini. Tima iriipirori onatzii piñaa-nitari awiroka.

18 Pikimitaakina naaka pintyaankakina nosaiki-moyitiri osaawi-satziiti, ari nonkimitzi-tyaari naaka nontyaanka-yitiri isaikimo-yitiri osawisatziti.

19 Okowa-pirotatyaa iroñaaka natsipi-winta-jyaari yokaiti pasita-kaiyaanari naaka. Ari onkantyaa pasitan-tajyaariri awiroka yokapayi.

20 Ti apatziro nonkampita-kowintiri yokaiti, nokamita-kowintziri inkarati kimisanta-jinani aririka inkinkithata-kaayitairi yokaiti.

21 Namanako-wintziri maaroni yokaiti iwichaa-wakaan-tajyaari, aparoni inkantajyaa iwichaa-najyaami awiroka. Asitanarií akimita aroka awichaa-wakaa-jiityaa, ari inkimiyita-jyaari irirori iwichaa-wakaa-pirotajyaa, irootaki inkimisantan-tajyaari osaawi-satzi-payi awirokataki ontyaanka-kinari.

22 Iroka nowaniinkaro, okaratzi piñaaka-yitakinari awiroka, irojatzi nomatairri naaka noñaaka-yitajiri iriroriiti. Ari iwichaa-wakaa-pirotyaari, akimita-wakaa aroka.

²³ Tima pintsipa-sirityaana awiroka, ari nonkimi-tzita-jyaari naaka nontsipa-sirita-jyaari iriroriiti, irootaki iwichaa-wakaantapirotyaari. Irojatzi inkinkithasiritan-tyaari osaawi-satziiti awirokataki ontyaankakina, antaroiti pitakoyitakari pikimitaakina naaka antaroiti pitakotakana.

²⁴ Asitanari, awirokataki asitakaa-kanariri yokaiti, nonintzi intsipa-yitajyaana tsika nosaikaji naaka, ari iñaayitairori nowaniinkaro. Awirokataki owaniinkata-kaakanari, tima pitakotzi-takana awiroka tikira-mintha owitsikyaa kipatsi.

²⁵ Asitanari tampatzika-siriri, ti iyoitimi osaawi-satzi-payi. Iro kantacha noyotzimi naaka, aajatzi ikimitaka yokaiti iyotzi awirokataki ontyaanka-kinari.

²⁶ Noyomitaa-yitajiri tsika pipaita awiroka, aikiro nojatakaa-tyiilo noyomitairi, tima nontsipa-sirita-jaari, nontako-yitajaari pikimitaakina naaka pitakotana.”

18

Yaitakiri Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

¹ Aritaki ithonka-nakiro Jesús yamanaki, sitowanaki itsipata-naari iyomitaani ijatiro intatzikironta Chiinkaariniki. Ari isaikapaaki Jesús aajatzi iyomitaani-payi anta pankirintsimasiki.

² Iñiilo anta irirori Judas pithoka-sitan-taniri, tima ari isaikaa-piintziri Jesús maaroni iyomi-taani anta.

³ Ari yariita-paaka Judas itsipata-paakari owayiri-payi aajatzi aamaako-wintantatsiri, iriitaki ityaankakiri ijiwari Ompiratasorintsitaari, aajatzi irasi Nasitantaniri-payi. Yamayitaki ipasa-minto, yamaki aajatzi yootaminto.

⁴ Iro kantacha Jesús iyotzitaka onkarati awishii-motirini, isitowa-sita-nakiri, isampitawakiri: “¿Paitama pamina-minatziri?”

⁵ Ikantajiitzi yokaiti: “Namina-minata-tziiri Jesús Kasiyakaa-wini-satzi.” Ari ikantzi Jesús: “Naakataki.” Arira itsipatakari Judas pithokasitantaniri ikaratzi pokasita-kiriri Jesús.

⁶ Ikantawa-kirira Jesús: “Naakataki” ipiyapontho-jiitanaka itaapiiki, tyaajiitanaki.

⁷ Yapiita-nakiro Jesús, ikantziri: “¿Paitama pamina-minatziri?” Ari ikantajiitzi irirori: “Namina-minata-tziiri Jesús Kasiyakaa-wini-satzi.”

⁸ Ari yapiita-nakiri Jesús, ikantziri: “Aritaki nokantakimi naakataki. Naaka-rika pamina-minatzsi, pintyaantairi notsipa-yitakari, ijayita-jiita.”

⁹ Ari omonkaratari ikantzi-takari Jesús: “Asitanari, ikaratzi pasita-kaakanari, airo ipyaakaantawaita aparoni.”

¹⁰ Ikanta Simón Pedro, otzimi-motziri irirori isataa-minto, inoshika-nakiro, itotzitakiri iyimpita-piro-nampi paitachari Malco, impiratani Ompira-tasorintsi-pirori.

¹¹ Ikantziri Jesús yoka Pedro: “Piwajiro pisataa-minto. Iriitaki Asitanari sinitakinari nonkimaatsi-waityaa, ¿airoma okantzi

nomonkaratiniri?" *

*Yaitanakiri Jesúus Ompira-tasorintsi-piroriki
(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)*

¹² Ikanta owayiri-payi itsipatakari ijiwari, aa-jatzi aamaako-wintan-tatsiri ityaantani Judá-ití, yairika-nakiri Jesúus, yoosita-nakiri.

¹³ Ari yitapaintaro ikinakaa-nakiri iwankoki Anás. Tima iriiwitaka irikonkiri Caifás. ompira-tasorintsi-pirori.

¹⁴ Yoka Caifás iriitaki kantakiri pairani Judá-ití: "Irootaki kamiithata-tsini inkama-winta-yitai aparoni atziri."

*Ikyaaki Pedro iwaankiiri-tsitiki Anás
(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)*

¹⁵ Ikanta Simón Pedro aajatzi pasini oyomitaari, iyaatako-winta-nakiri Jesúus. Yoka pasini oyomitaari, iñaapiintani inatzii Ompira-tasorintsi-pirori, irootaki ikyaanta-paakari iyaatako-wintakiri Jesúus.

¹⁶ Ari ikatziya-paaka Pedro intakiroki otantorintsi. Tima yoka pasini oyomitaari iñaapiintani inatzii Ompira-tasorintsi-pirori, ikinkitha-waita-kaakiro aamaako-wintarori asitako-rontsi, ominkyaaakiri aajatzi Pedro.

¹⁷ Okanta aamaako-wintarori asitako-rontsi, isampitakiri Pedro: "¿Tima awiroka iyomitaani atziri?" Akanaki Pedro, ikantzi: "Ti naaka."

¹⁸ Tima onkatsinkaityaatzii anta, ari iwaama-jiitaki paamari yokapayi ompirataari itsipayitakari aamaako-wintan-tatsiri. Ari ikatziyaka

* **18:11** nomonkaratiniri = niro kipishaari

yakitsi-jiita. Ari ikaratzitari aajatzi Pedro, yakitsi-jiita paamariki.

Anás isampitziri Jesús

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

¹⁹ Ikanta ijiwari Ompira-tasorintsitaari yitanakari Jesús isampita-kowintziniri iyomitaanipayi, opaita iyomitaan-tayitziri.

²⁰ Ikantzi Jesús: “Nokinkithatakaa-piintakiri maaroni atziri. Noyomitaanta-piintaki yapatota-piintaita aajatzi anta tasorintsi-pankoki, tsika yapatota-piinta-jiita maaroni Judá-iti. Tityaa nomanakaiyaaro okaratzti nokinkitha-yitziri.

²¹ ¿Paitama pisampitan-tanari naaka? Pisampitiri ikaratzti kimakinari. Iriitaki yotzirori nokanta-yitakiriri.”

²² Ikanta ikaratakiro Jesús ikinkitha-waitaki, aparoni aamaako-wintan-taniri ipasa-porotanakiri, ikantziri: “¿Arima pinkantiri pakiri Ompira-tasorintsi-pirori?”

²³ Ikantzi Jesús: “Tzimatsi-rika kaari-pirori noñaawaitakiri, pinkantinaro tsika otzimi. Irooma kamiitha-rika okaratzti noñaawaitakiri. ¿Paitama pipasa-porotan-tanari?”

²⁴ Ikanta Anás ti yoosiryaakotakantiri Jesús, ityaankakiri isaikira Caifás ompira-tasorintsi-pirori.

Ikantzi Pedro: Ti noñaajiri Jesús

(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)

²⁵ Irojatzi ikatziyaka Pedro yakitsi-waita paamariki. Ari isampitai-takiri, ikantai-tziri: “¿Kaarima awiroka iyomitaani yoka atziri?” Imanakonataka Pedro, ikantzi: “Ti naaka.”

26 Okanta osamaniitaki isampitairi aajatzi impiratani Ompira-tasorintsi-pirori, iriitaki ishininka-thori itotzitakiri inkaaranki Pedro iyimpita, ikantziri: “¿Kaarima awiroka noñaaki itsipatami anta pankirintsi-masiki?”

27 Yapiita-nakiro Pedro imanakota, aripaiti iñaanaki waripa.

Yaitanakiri Jesús isaiki Pilato

(Mt. 27.1-2,11-31; Mr. 15.1-20; Lc. 23.1-5,13-25)

28 Aritaki kitaititzi-mataki, imisitowai-tanajiri Jesús iwankoki Caifás, yaitanakiri isaiki Pilato ijiwari wirakocha-payi. Ti inkyaaajiita-paaki Judá-iti iwankoki Pilato, tima aririka inkyaa-wankotiri ipiyathatakaro Ikantakaan-taitatsiri ipinkakaantaitsiri, airo okantzi yoimoshirinkiro kitaitiri Anankoryaantsi.

29 Irootaki isitowan-tapaakari intakiroki Pilato, ikinkitha-waita-kairi, ikantziri: “¿Paitakama yantakiri yoka atziri?”

30 Ikantajiitzi: “Airomi ikaaripirotzimi yoka, airotyaa namirimí aka.”

31 Ikantzi Pilato: “Paanajiri awiroka-payi, piyotziro ikantakaan-taitzimiri tsika pinkantiri piwasankitairi.” Ikantajiitanaki Judá-iti: “Tima ti pisinitina nowiiri noshininka-payi.”

32 Ari omonkaratakari ikantzi-takari Jesús tsika onkantyaa iwamaitiri.

33 Ikanta ikyaa-panaatzi Pilato inthompointa iwankoki, ikaimapaakiri Jesús, isampitakiri: “¿Awirokama Iwinkathariti Judá-iti?”

³⁴ Ikantzi Jesús: “¿Piyota-sitaroma pisampitanari? Kimitaka tzimatsi kantakimiri tsika nopaita naaka.”

³⁵ Ikantzi Pilato: “¿Naakama ishininka Judá-it? Tima iriitaki pishininka-payi amakimiri itsipatakari ijiwari Ompira-tasorintsitaari. ¿Paitama pantakiri?”

³⁶ Ikantzi Jesús: “Ti nompinkathari-wintanti naaka aka osaawiki. Ari onkantyaami, aritaki piñaakimi oshiki nowayiriti inkisako-wintyaana, airo yaakaantana Judá-it. Iro kantacha ti nompinkathari-wintanti naka aka.”

³⁷ Yapiitakiri Pilato isampitziri: “¿Ari, awirokama Pinkathari?” Ikantzi Jesús: “Awirokataki kantain-tsiri. Irootaki notziman-takari, irootaki nopokan-takari aka kipatsiki noñaawintajiro iroopirori. Tima inkarati oisokirotarori iroopirori, ikimisanta-waantitana.”

³⁸ Ikantzi Pilato: “Irojatzi-machiini, iroopirori.” Ikantanakiri, sitowanaki ipiyojiitaka Judá-it, ikantapajiri: “Ti noñiiro inkinakaa-sityaari yoka atziri.

³⁹ Poimosirinka-piintziro Anankoryaantsi, pamijiitaro nomisitowi aparoni yaakaantaitziri. ¿Nomisitowa-kaanta-jirima ipaitai-tziri ‘Piwinkathariti?’ ”

⁴⁰ Ari ikaimajiitanaki maaroni, ikantajiitzi: “¡Airo pimisitowiri yoka! ¡Iriitaki pimisitowi Barrabás!” Tima yoka Barrabás, kosintzi inatzii.

19

¹ Ikanta Pilato ipasata-kaanta-nakiri Jesús.

² Iriima iwayiriti-payi wirakocha yampitataki kitoochii ikimita-kaantakiro amathairintsi, irootaki yamathaitan-takariri Jesú. Ipoñaa ikithaatan-takari kityonka-mankita-tsiri kithaarintsi. *

³ Ipiyotzi-winta-paakari, isironta-minta-waitari ikantajiitziri: “¡Yoka Iwinkathariti Judá-iti!” Ipasa-poro-tzimaitari.

⁴ Ari yapiitakiro isitowapaji Pilato, ikantapa-jiri Judá-iti: “Paminiri, yoka nomisitowakiri, ti noñaajiro inkinakaa-sityaari yoka.”

⁵ Ari isitowa-kaapaakiro Jesú yamathaita-kayi-takari kitoochii, ikithaatai-takiri kityonkamankita-tsiri kithaarintsi. Ikantzi Pilato: “¡Yoka atziri!”

⁶ Ikanta iñaawakiri ijiwari Impiratasorintsitaari, aajatzi aamaako-wintarori tasorintsi-panko, ikaimajiitanaki, ikantzi: “¡Pimpaika-kota-kaantiri! Pimpaika-kota-kaantiri!” Ikantzi Pilato: “Yoka, paanakiri awirokaiti Pimpaikaa-kotiri, tima naaka ti noñii ompaita inkinakaa-sityaari yoka.

⁷ Ikantajiitzi Judá-iti: “Tzimatsi ikantakaantitakiri pairani ikantaitzi, ontzimatyi iwamaitiri yoka, tima inkimita-kaanta-siwai-tyaa Itomí Pawa.”

⁸ Ikimawaki okaratzi ikantaitatakiri, Pilato antaro itharowanaki.

⁹ Aajatzi ikyaanaji iwinkathari-pankotiki, ikaimakaan-takiri Jesú, isampitakiri, ikantziri: “¿Tsikama pipoñaa-pirotaka awiroka?” Iro kantacha Jesú ti yakiri.

* **19:2** Amathairintsi, kityonka-mankita-tsiri

¹⁰ Ikantzi Pilato: “¿Airoma pakana? ¿Tima piyoti pinkathari-pirori nonatzii naaka, aritaki onkantaki nopaikaa-kota-kaantimi, ari onkan-taki aajatzi nomishitowa-kaantajimi?”

¹¹ Akanaki Jesús, ikantzi: “Airo ikowa-kayi-miromi Jinoki-satzi, airotyaa pipinkathari-piro-wintanami. Irootaki imapirotan-takari ikaaripirotaki yoka amakinari aka, tima anaanakiro okaratzi pikaaripirotzi awiroka.”

¹² Aripaiti yamina-mina-witanaka Pilato imisitowa-kaanta-jirimí Jesús, iro kantacha aikiro ikaimajiitatzii Judá-iti ikantajiitzi: “¡Aririka papakaajiri yoka, tira paapatyii-yaari pinkathari-pirori César! ¡Tima inkarati kimitakaan-tawaita-chari pinkathari inatzii, ikisaniinta-tziiri César!”

¹³ Ikanta ikimaki Pilato, yamakaan-tairi Jesús intakiroki, imisaikai-takiri yaminakoita-piintziri yakowintaari, ipaitai-tziro “Mapipankaa,” iñaaniki Heber-iiti ipaitai-tziro “Gabata.”

¹⁴ Irootaki kitaitiri iwitsika-wintai-tantarori Anankoryaantsi yoimoshirinkaitiro, aritaki tam-patzikataki ooryaatsiri. Ikantziri Pilato yokaiti Judá-iti: “¡Yoka Piwinkathariti!”

¹⁵ Iro kantacha kaimajiitanaki Judá-iti, ikantzi: “¡Piwamairi! ¡Piwamairi! ¡Pimpaikaa-kota-kaantiri!” Ari ikantzi Pilato: “¿Kantat-sima nompaikaa-kota-kaantiri piwinkathariti?” Ikantzi ijwari Ompira-tasorintsitaari: “¡Ap-atziro César nowinkathari-titari, tikatsi pasini!”

¹⁶ Ikanta Pilato, yoipyaaajiri Jesús yaanajiri Judá-iti impaikaa-kotiri. Ari yaanajiri.

*Impaikaakoi-takiri Jesús irojatzi ikamantakari
(Mt. 27.32-50; Mr. 15.21-37; Lc. 23.26-49)*

¹⁷ Iriitaki anatana-kirori Jesús incha-kota impaikaa-kotan-tyaari, jataki ipaitai-tziro "Atzirii-toni," irojatzi ipaitai-tziri iñaaniki Heber-iiti "Gólgota."

¹⁸ Ari impaikaakoi-takiri Jesús anta, itsipatai-takiri apiti pasini atziri, aparoni iwatzika-koitaki irako-piroki, pasini iwatzika-koitakiri yampatiki.

¹⁹ intzirika-kaantaki Pilato impaikaakoi-takirira Jesús aparoni sankinarintsi, kantatsiri: "JESÚS KASIYAKAA-WINI-SATZI, IWINKATHARITI JUDÁ-ITI."

²⁰ Oshiki Judá-ití ñaanata-kirori iroka sankinarintsi, tima ti intaina-piroti nampitsi tsika impaikaakoi-takiri Jesús. Tima isankinai-takiro iroka iñaaniki Heber-iiti, iñaaniki griego, aajatzi iñaaniki wirakocha.

²¹ Irootaki ipokantakari ijiwari Impiratasorintsitaari ikantakiri Pilato: "Airo pisankinatziro: 'Twinkathariti Judá-ití.' Onkanta-tyiimi: 'Kimitakaan-tawaita-chari iwinkathariti Judá-ití.'

²² Ari ikantzi Pilato: "Okaratzi nosankinatakiri, asi owatyiiro osankinataka."

²³ Ikanta imatakiro iwayiriti-payi wirakocha impaika-kotakiri Jesús, yayitanakiri iwiwiryaakoro, isaraakiro okaratzi 4 okota, ipawakai-yitakaro aparoni-payi. Ipoñaa yayitakiri iithaari, ti owawikota-tyaa iroori, aparoni okanta intyii-tziro irojatzi opatzi-kaaki.

²⁴ Ikanta-wakaa-jiita owayiri-payi: "Airo amankaryaa-waitziro iithaari, apatziro

añaariwintyaaro, ari añairo ipaita ayironi.” Ari omonkaratari Sankinarintsi-pirori, kantatsiri: Ipawakaakaro nomanthaki.

Iñaariwintakaro noithaari.

Irootaki yantajiitakiri owayiri-payi.

25 Tima ari osaikitakari iriniro Jesús tsika ipaikaakoi-takiri otsipatakaro iririnto, María iina Cleofas, aajatzi María Pankothanthaari-sato.

26 Ikanta iñaakiro iriniro Jesús okatziyaka anta otsipatakari iyomitaani itako-pirotari, ikantziro: “Kooyá, iriitaki pintomin-tajyaari yoka.”

27 Ikantanakiri iyomitaani: “Irootaki piniron-tajyaari iroka.” Ari itanakaro María osaika-pankotziri yoka iyomitaani.

28 Tima iyotaki Jesús imonkaratakiro okaratzi ikantakiriri Pawa, ikantanaki: “¡Nomiriwí!” Ari omonkaratari ikinkithata-koita-kiriri Sankinarintsi-piroriki.

29 Ari osaika-kotakiri kipishaari anta kowitziki. Yaitaki incha-tiwa, yankowiitaitaki atsimiyaatironi kipishaari, iwaanka-koita-kiniri ipaantiki Jesús. †

30 Yatsimiya-witawakaro Jesús kipishaari, ikantanaki: “Mataka maaroni.” Ari yoiyotanaka, jatasirin-katanaki.

Isataa-mirikitai-takiri Jesús

31 Tima irootaki kitaitiri iwitsika-wintaitaro kitaitiri imakoryaan-taitari. Ti inintajiiti ijiwari Judá-iti inkatziya-koti impaikakoi-tziri kitaitiriki imakoryaan-taitari, tima iroka kitaitiri irootaki

† **19:29** incha-tiwa = isopo

ipinkatha-pirotziri iriroriiti. Irootaki ikantantakariri Pilato inkaraa-porita-kaantiri paikakotaari inkaman-tyaari sintziini, iwatzikaryaa-kota-jiriita.

³² Ikanta ijajiitanaki owayiri-payi, ikaraa-porita-paakiri aparoni ikaratakiri Jesús ipaikakoi-tziri, ipoñaa imatakiri pasini.

³³ Ari inintzi imatirimí Jesús, Iñaatzii aritaki kamaki. Irootaki kaari ikaraa-poritan-taitari irirori.

³⁴ Iro kantacha aparoni owayiri isataa-mirikitán-takari isataa-minto yoka Jesús, ari oyowanakiri iriraani okonowakaro nijaa.

³⁵ Yoka kinkithatzirori iroka, iriitaki ñaajaanta-kirori. Omapirotatyaaa ikamantzimiri irootaki pinkimisantan-tyaari awirokaiti.

³⁶ Irootaki omatanta-yitakari iroka-payi omonkaratan-tyaari Sankinarintsi-pirori, ikantaitaki:

Airo ikaraawaitai-tziniri aparoni itonki irirori.

³⁷ Ikantzi-taitaka aajatzi Sankinarintsi-pirori:

Ari yaminakoi-takiri isataa-mirikitaitiri.

Ikitaitakiri Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸ Ikanta José, Tonkaironiitoni-satzi, ikampitajiri Pilato, ikantziri: “Pisinitinari naanajiri Jesús.” Yoka José irijatzi kimisanta-kiriri Jesús, imananikiini ikimisantzi tima itharowantatyari Judá-iti. Ari isinita-kiniri Pilato. Jataki José, yaanajiri.

39 Ari ipokapaakiri aajatzi Nicodemo jatasita-kiriri pairani Jesús tsitiniri, yamakota-paaki kipishaari ikonowai-tziro kasankaari, oshiki otinanka iroka. ‡

40 Ikanta yoka José aajatzi Nicodemo yaana-jiro iwatha Jesús, iponatan-takari manthakintsi yashitan-takaro kasankaari. Tima irootaki yami-jiitari Judá-ití ikitata-piintziri kaminkari-payi.

41 Tima anta tsika ipaikaakoi-takiri Jesús, ari otzimiri pankirintsi-masi, ari otzimiri owakirari omorona tsika inkitaitiri kaminkari, tikira inkitatanyaa kamatsiri.

42 Ari iwaitakiriri Jesús, tima okaakiini osaiki iroka omorona. Irootaintsi ariityaa kitaitiri imakoryaanta-piintatari Judá-ití.

20

Yañaantaari Jesús

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

1 Okanta awisanaki kitaitiri imakoryaan-titari, ananinkanaka María Pankothanthaari-sato ojati omoro-naki tsika iwakoitakiri Jesús. Oñaapaa-tziiro osirinkaaka mapi yasitan-tawitai-takarori omorona.

2 Piyanaka oñiiri Simón Pedro aajatzi pasini oyomitaari itako-pirotani Jesús, osiyapirota-nakityaa, okantapaakiri: “¡Yaitakiri Awinkathariti, ti ayoti tsika-rika iwaitajiri!”

3 Ikanta Simón Pedro aajatzi pasini oyomitaari, jaitijiitanaki kitataariki.

‡ **19:39** Iroka kasankaari, ikonowai-takirori kipishaari, owaaki inchashi ipaitai-tziri áloe. Oshiki otinatzi okaratzi 100 libra, ikantai-tziri iroñaaka 30 kilo.

⁴ Isiya-piro-witana-kityaa ijajitanaki. Iro kantacha isiya-pirota-nakityaa pasini oyomitaari, iritaki itapaakaro yariitaka kitataariki.

⁵ Yaminapi-witapaaka omoro-naki, iñaapaa-tziiro onaryaa-maitaka iponawita-jitan-takariri, iro kantacha ti inkyappaaki inthompointa.

⁶ Irojatzi yariitan-tapaakari irirori Simón Pedro, ikyaappaaki inthompointa, iñaapaa-kitziiro irirori onaryaa-maitaka iponawita-jitan-takariri.

⁷ Iñiitapaakaro aajatzi manthakintsi yankowitan-tawitai-takariri iitoki, onasita iwaitanajiro ti ontsipatyaa iponawitai-takariri, kamiitha itzipyai-tanajiro.

⁸ Ari ityaappaaki pasini oyomitaari itapaakarori yariitaka kitataariki. Iñaappaakiro irirori okaratzi kantain-chari, ari ikimisanta-pirota-nakiri.

⁹ Tima tikira ikimatha-wityaro okantziri Sankinarintsi-pirori, aritaki yañaaji Jesús.

¹⁰ Ipoñaa ipiyayitaja iwankoki yoka apiti oyomitaari.

*Iñaakaaro Jesús María Pankothanthaari-sato
(Mr. 16.9-11)*

¹¹ Ari osaiki María ikyaa-piintai-tzira kitataari iraawaita. Okanta iraawaitaka, amini inthompointa omoro-naki,

¹² oñaatzii apiti maninkari kitamaaro-ki iithaari, isaikajitaki tsika inaryaa-witai-takari Jesús. Aparoni isaikaki iitowitai-takari, pasini isaikaki tsika iitziwitai-takari.

¹³ Isampita-nakiro maninkari-payi, ikantziro: "kooyá, ¿paitama piraantari?" Okantzi iroori:

"Niraa-kota-tyaari Nowinkathariti, tzimatsi aakiriri, ti noyoti tsika iwakiri."

14 Iro okantaki-tzii, ari opithokanaka, oñaatziiri Jesús, iro kantacha ti oyotawajiri iriitaki.

15 Ari isampitziro ikantziro: "¿Paitama piraantari kooyá? ¿Paitama pamaminatziri?" Osiyakaantzi iroori iriitaki ñaanatzirori aamaako-wintarori pankirintsimasi, okantanakiri: "Jiwari, awiroka-rika aakiri, pinkamantina tsika piwakiri, nonintzi nojati naminajiri."

16 Ikantziro Jesús: "¡María!" Ari aminanakiri iroori, okantzi: "¡Rabón!" (iro ikantai-tziri iñaaniki Heber-iiti "Yomitaaniri.")

17 Ikantzi Jesús: "Airo pairikana, tima tikira nojatajiita nontsipata-pajyaari Asitanari. Iro kantacha pijati pinkamantiri iyikiiti, irootaatsi nojatai nontsipata-pajyaari Asitanari, irijatzi Asitamiri awirokaiti. Iri Nowawanitari naaka, irijatzi Piawanitzitari awirokaiti." *

18 Okanta ojatanaki María Pankothanthaarisato, okamanta-paakiri maaroni oyomitaari oñaajiri Awinkathariti, okamanta-paakiri aajatzi okaratzi ikantakirori.

Iñaakaari Jesús iyomitaa-nipayi

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

19 Okanta otsitinitanaki awisanaki kitaitiri imakoryaan-taitari, apatojiitaka yomitaari-payi. Okantakaaro itharowan-tajiitari ijiwariti Judáiti, asitako-jiitaka sintsii. Kyaapaaki irirori

* **20:17** iyikiiti = noyomitaani-payi

Jesús, katziya-paaka ipiyojiitaka, iwithata-paari ikantapajiri: “¡Pisaika-yitaji kamiitha!”

²⁰ Ikanta iwithata-pajari, iñaakapaakiri irako, aajatzi imiriki. Ikimo-siri-yijiitanaki yokaiti iñaawajiri Awinkathariti.

²¹ Ari yapiita-nakiro Jesús iwithatari, ikantziri: “¡Pisaika-yitaji kamiitha! Ikimitaakina Asitanari naaka ityaantakina aka, ari nonkimitzityaamiri awiroka-payi nontyaanka-yitimi.”

²² Ipoñaa itasonkakiri yomitaari-payi, ikantziri: “Isaika-siritan-tajyaami Tasorinkantsi.

²³ Tzimatsi-rika pimpyaako-yitajiri awiroka aka, aritaki impyaakoi-tairi anta. Iriima kaari pipyaakotzi awiroka aka, airo ipyaakoi-tajiri aajatzi anta.”

Ikiso-siritzi Tomás

²⁴ Ikanta Tomás ikarata-piintziri 12 oyomitaari, ipaitai-tziri aajatzi “Tsipari,” ti isaiki irirori yariitan-tapaari Jesús. †

²⁵ Ikanta yariitaaro irirori Tomás, ikamantawajiri pasini-payi oyomitaari, ikantziri: “Noñaajiri Awinkathariti.” Iro kantacha ikantzi Tomás: “Airorika noñiiri naaka tsika isataawakotai-takiri, airorika nokyaanta-wakotari, airorika nokyaanta-mirikitari aajatzi, airo nokimisantzi.”

²⁶ Okanta apaata awisanaki 8 kitaitiri, yapiitajiro yomitaari-payi yapatojiita. Ari isaikitakari irirori Tomás. Yasijiitakiro sintsii asitakorontsi, iro kantacha kyaapaaki Jesús, katziyapaaka ipiyojiitaka, iwithata-paari ikantapajiri: “¡Pisaika-yitaji kamiitha!”

† **20:24** Tsipari = Dídimo

27 Ipoñaa ikantziri Tomás: “Iroka nako, pinkyaanta-wakotaana, pinkyaanta-mirikityaana aaajatzi. Kaari ikiso-siritaitzi, ¡Pinkimisanti!”

28 Ari ikaimanaki Tomás, ikantanaki: “¡Nowinkatharití, Nowawaní!”

29 Ikantzi Jesús: “Iro pikimisantanta-matsitanakari piñaawaana. ¡Kimosiri inkantajyaa inkarati kimisantaa-tsini kaari ñaajatinani!”

Paitama isankinatai-tantarori iroka

30 Tima oshiki iñaapiintakiro yomitaari-payi yapii-yapiitakiro Jesús itasonka-wintantaki, titz-imaita osankinata-koyityaa aka.

31 Iro kantacha isankinai-takiro iroka-payi pinkimisantan-tajyaari, tima yoka Jesús iriitaki Saipatzii-totaari, Itomi Pawa. Aririka pawintaa-piinta-jyaari irirori pinkimisanta-najiri, aritaki yañaanita-kaayitajimi. ‡

21

Iñaakari Jesús 7 Iyomitaani

1 Okanta okarata-paaki iroka-payi, yapiitakiro Jesús iñaakari iyomitaani, inkaari-thapyaaki ipaitai-tziri Tiberias. Iroka okantaka. *

2 Ari ikarajiitzi isaiki oyomitaari Simón Pedro, Tomás, ipaitai-tziri aaajatzi “Tsipari,” Natanael, poñaachari Mawosi-winiki anta Tapowiniki, itomi-payi Zebedeo, aaajatzi apiti pasini oyomitaari. †

‡ **20:31** Wairontsi * **21:1** Tiberias = Tapowini † **21:2** Tsipari = Dídimo

³ Ikantzi Simón Pedro: “Nojatatyyii nosimaatyaa.” Ikantajiitzi pasini oyomitaari: “Ari ankaratanaki.” Jaitijiitanaki, otijiita-paaka pitotsiki. Iro kantacha, tikatsi-machii yayi isimaa-wijiitaka tsitiniriki.

⁴ Okanta okitaititzi-mataki, katziya-paaka Jesús oparaitiki inkaari. Iro kantacha ti iyotawajiri iyomitaani-payi iriitaki.

⁵ Ikaima-kota-pajiri, ikantziri: “¡Mainari-payí! ¿Paajiitaki?” ikantajiitzi irirori: “¡Tiraawí!”

⁶ Ikantzi Jesús: “Piwiinkiro pakopiroriki piithari-minto, aritaki paaki.” Iwiinkakiro ikantai-takiriri. Tima yaaki oshiki sima, ti yaawayajiri inosika-kotairi iithari-mintoki.

⁷ Ikanta oyomitaari itako-pirotani Jesús, ikantanakiri Pedro: “¡Iriitaki Awinkathariti jiirinta!” Ikanta ikimawaki Simón Pedro, ikithaananaka, mitaanaka inkaariki.

⁸ Iriima pasini yomitaari-payi pitotsiki ikinako-yitanaji inosikaata-kotajiri isimani, irojatzi yaata-kotan-tapaari oparaitiki. Tima isaika-kota-kitzii niyankya-kiini. ‡

⁹ Ikanta yayijiitapaji, iñaapaatzii yoisaitaki paamari, ari itasitakari sima, yatantaitari.

¹⁰ Ikantzi Jesús: “Pamaki sima owakira paakiri.”

¹¹ Ititapaja Simón Pedro pitotsiki, yoosiryaa-kotakiri isimani, inosika-kotakiri irojatzi oparaitiki. Antari-payi ikantayitaka sima, ikaratzi 153. Titzimaita ontzimpishi iithari-minto.

‡ **21:8** niyankya-kiini = okaratzi osanthatzi 200 akonaki = 100 metro.

¹² Ari ikantzi Jesús: “Thami ayaa.” Tima tikatsi aparoni oyomitaari sampitirini tsika-rika ipaita, tima iyopirota-wajiri iriitaki Iwinkathariti.

¹³ Ari ipokapaaki irirori Jesús, yaakiro yatan-titari, ipayitakiri aparoni-payi, ari ikimitaakiri sima.

¹⁴ Irootaki mawatatsiri iñaakari Jesús iyomitaani-payi yañaajira irirori.

Paamaako-winta-jyaanari nopira

¹⁵ Ikanta ikaratakro iwajiita-manaja, isampita-nakiri Jesús yoka Simón Pedro, ikantziri: “Simón, itomi Jonás, ¿Pitakopirotanama awiroka?” Ikantzi Pedro: “Piyotzi awiroka Pinkathari, nonintakimi.” Ikantzi Jesús: “Aririka okanta paamaako-wintyaanari nokimita-kaantaari nopira.” §

¹⁶ Yapiitakiri isampitziri: “Simón, itomi Jonás, ¿notakotami?” Ikantzi Pedro: “Piyotzi awiroka pitakotama.” Ikantzi Jesús: “Aririka okanta paamaako-winta-jyaanari nokimita-kaantaari nopira.”

¹⁷ Iro mawatatsiri isampitziri, ikantziri: “Simón, itomi Jonás, ¿pitakopiota-nama?” Ari iwasiritanaka Pedro, tima mawa yapiitakiri isampitziri, ikantzi: “Pinkatharí, awirokataki yotzirori maaroni, piyotzi awiroka nonintzimiri.” Ikantzi Jesús: “Aririka okanta paamaako-winta-jyaanari nokimita-kaantaari nopira.

¹⁸ Tima ainiro pawankari-pirowita, pikithaata-piinta, pijayitzi tsika pininta-kaaro. Iro kantacha aririka pantari-konata-paaki, apatziro

§ **21:15** *nopira* = cordero, oveja

piwaanka-wakotajyaa, pasini kithaata-jimini, yaayitajimi tsika ti pinintziro pijatimi. Omapiro.”

¹⁹ Ikantan-takarori Jesús iroka, inintatzii inkimatha-yiitiro tsika inkantyaa inkamaji apaata Pedro impinkathatairira Pawa. Ari ikantziri Jesús yoka Pedro: “¡Piyaatina!”

Oyomitaari itako-pirotani

²⁰ Ikanta ipithokanaka Pedro, iñaatziiri iyaatakiri oyomitaari itako-pirotani Jesús, otsitoka-kariri Jesús iwiraanta-naaro iwajiita, osampita-kiririranki, ikantziri: “¿Pinkatharí, itzimikama pithoka-sityaamini?”

²¹ Ikanta iñaawakiri Pedro yoka ampoita-paintsiri, isampita-nakiri Jesús: “Pinkatharí, ¿paitama awishi-motirini yoka?”

²² Ikantzi Jesús: “Arimi nonintimi ari onkantaki yañaimi yoka, iroatzi nompiyan-tajyaari apaata, ¿titzimaита onkowa-jaantyaa piyotiro iroka? Piyaatina awiroka.”

²³ Okanta apaata ithonka oiwaraa-kotanaka iroka ikantakiri Jesús, ikimayitakiro maaroni iyikiiti, isiyakaantzi airo ikamitaja yoka oyomitaari. Iro kantacha ti inkanti: “Ari nonintzi.” ikantatzii: “Arimi nonintimi, aritaki onkantaki yañaimi yoka, iroatzi nompiyan-tajyaari apaata, ¿titzimaita oninta-jaantyaa piyotiro iroka?”

²⁴ Naakataki ñaawinta-kotain-chari nokantaki “yoka oyomitaari,” tima naaka osankinata-kirori iroka sankinarintsi. Irootaki ayopirotan-taari omapirotatya iroka.

²⁵ Ti nonkinkithata-kotiro maaroni yantayitakiri Jesús, tima oshiki okaratzi. Arimi

osankinata-koyityaami maaroni, kimitaka
arimi anaanakiro maaroni kipatsi ompiyotyaa
sankinarintsi-payi. Ari onkantyaari.

**Ashéninka Perené
Ashéninka Perené: Ashéninka Perené (New
Testament+)**

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ashéninka Perené)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

4937822c-7fbb-5a7c-989d-ccf71fe482a2